

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์พื้นที่

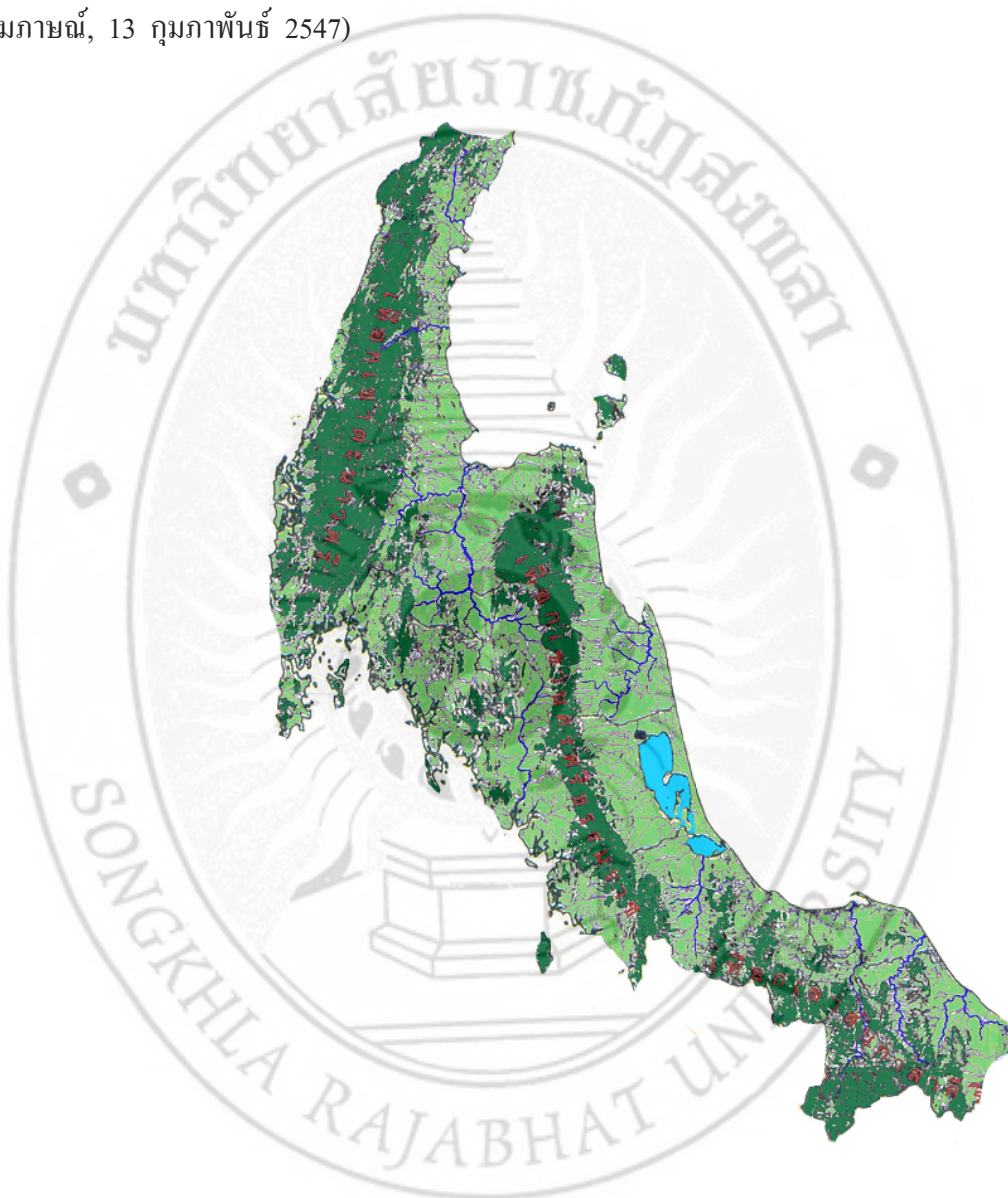
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกระบวนการการคัดเลือกชุมชน ทำการสำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน โดยการค้นคว้าจากเอกสารข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้แล้วและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์พื้นที่ออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ 1) ประวัติการตั้งถิ่นฐานชุมชนบ้านวังลุง ซึ่งเนื้อหาจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาชุมชนบ้านวังลุงและพัฒนาการของชุมชนบ้านวังลุง 2) สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านวังลุง ซึ่งเนื้อหาจะกล่าวถึงองค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ องค์ประกอบทางชีวภาพองค์ประกอบทางสังคมและองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ประวัติการตั้งถิ่นฐานชุมชนบ้านวังลุง

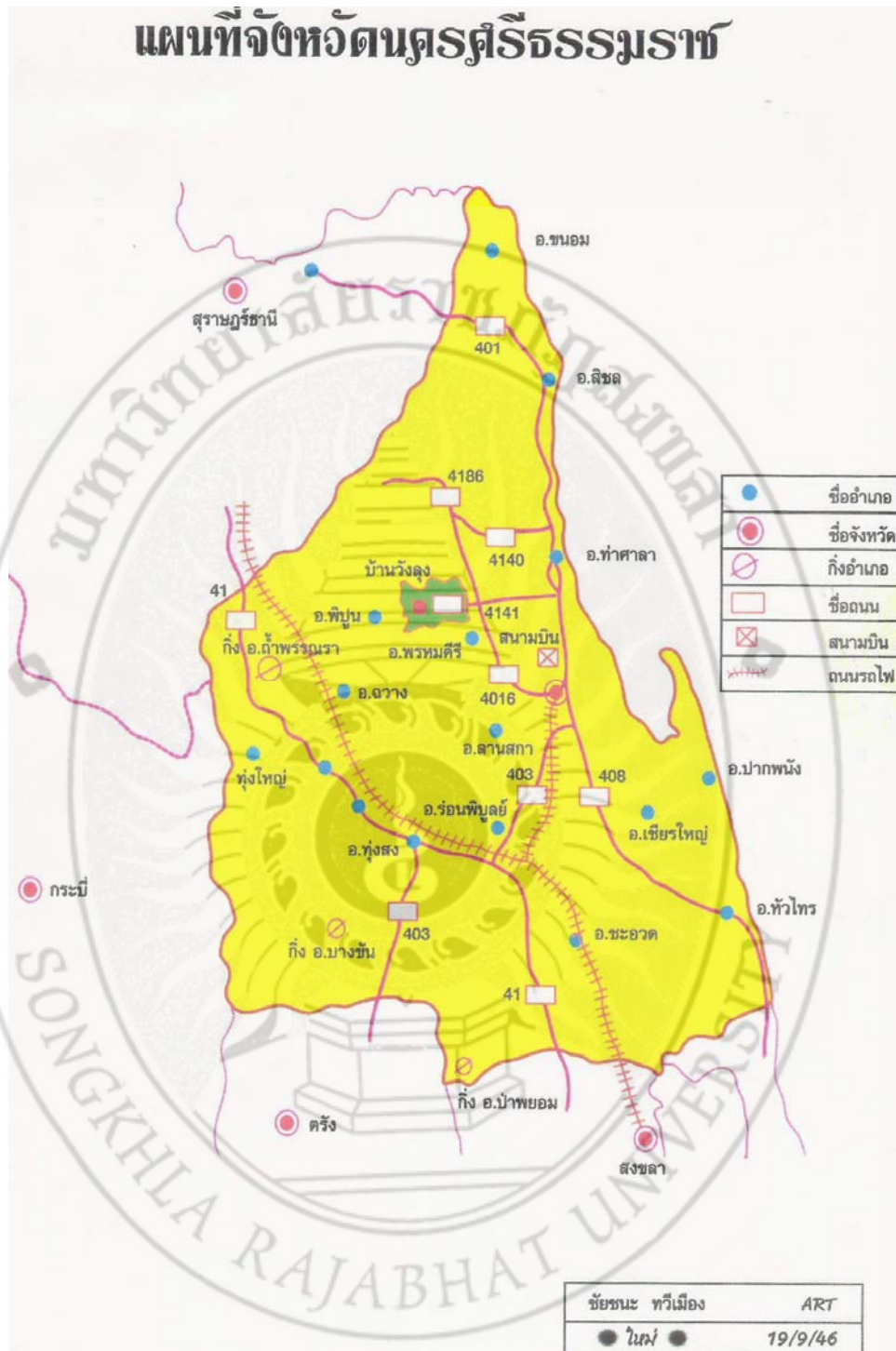
ชุมชนบ้านวังลุงเป็นชุมชนโบราณที่อยู่ระหว่างชุมชนบ้านในเขียว(อ้ายเขียว) ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราชและชุมชนบ้านดินคลอง ตำบลคอนตะโก อำเภอกำสาตา จังหวัดนครศรีธรรมราช ชาวบ้านจากบ้านในเขียว(อ้ายเขียว) และบ้านดินคลอง ทั้งสองบ้านได้ไปมาหาสู่กัน ชาวบ้านบางกลุ่มก็เดินทางเข้ามาทำไม้ ขุดเรือหาของป่า ชาวบ้านบางกลุ่มในบางช่วงเดินทางเข้ามาพักในชุมชนบ้านวังลุงเป็นเวลาประมาณ 2-3 เดือน จึงเดินทางกลับบ้านเดิมซึ่งอยู่ในชุมชนบ้านในเขียว(อ้ายเขียว) และชุมชนบ้านดินคลอง ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นก่อน พ.ศ.2460 เป็นต้นมาจนกระทั่งมีกลุ่มคนมาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่บ้านวังลุง ปัจจุบันรวมเป็นเวลากว่า 80 ปี (เฉลิม กาญจนพิทักษ์. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2547)

ชุมชนบ้านวังลุงในอดีตก่อน พ.ศ.2519 เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลโมคลาน อำเภอกำสาตา จังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อมาใน พ.ศ.2519 มีการแยกหมู่บ้านจากตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรีและพื้นที่บางส่วนของตำบลโมคลานและตำบลหัวตะพาน อำเภอกำสาตา จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่บ้านที่แยกมารวมตัวกันเป็น “ตำบลทอนหงส์” สำหรับการตั้งชื่อตำบลนั้นได้นำชื่อ “วัดทอนหงส์” มาตั้งชื่อตำบล มีการเล่าขานว่าหลังวัดเป็นทอน (ทอน หมายถึง

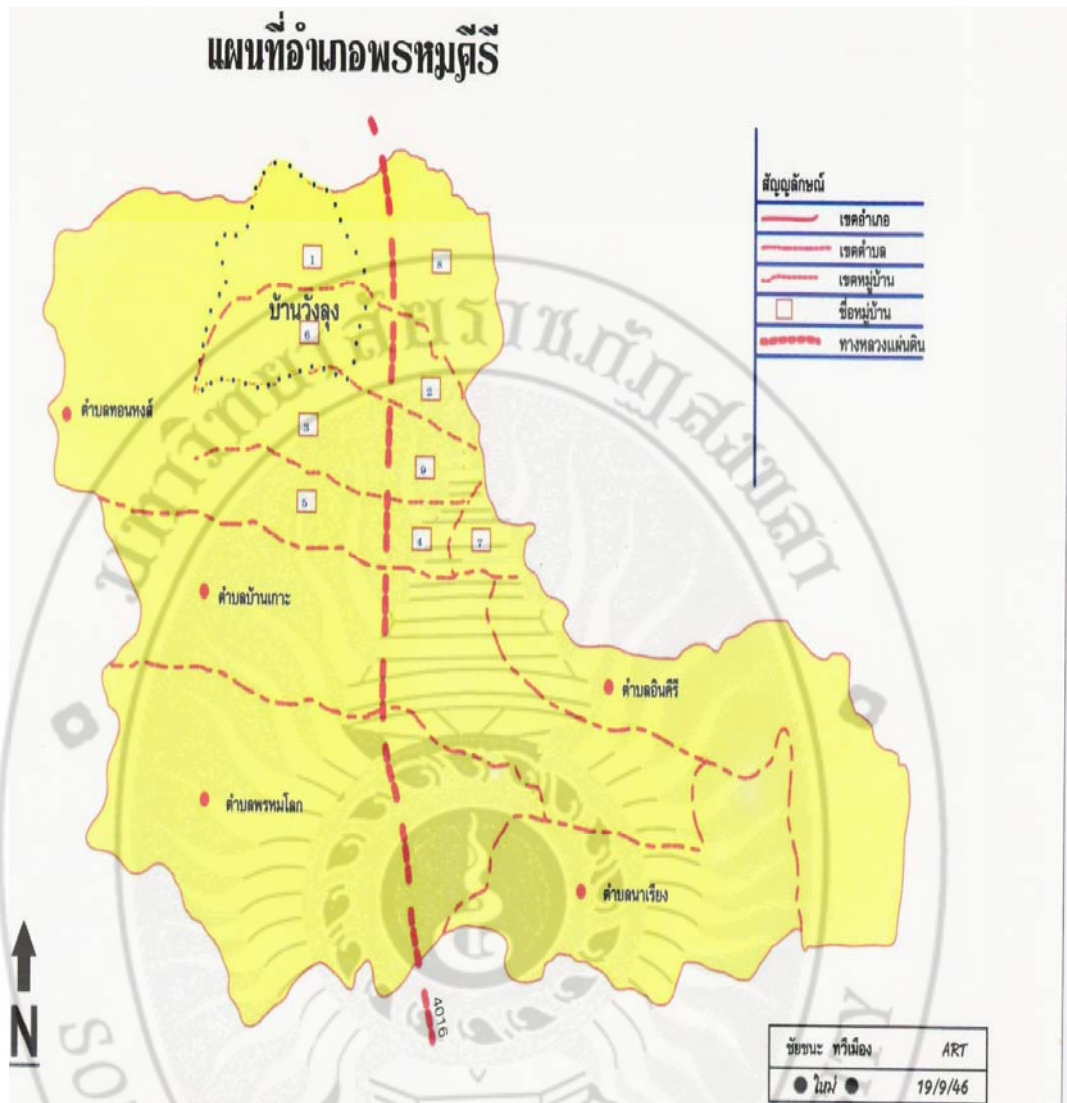
ที่ราบลุ่มริมน้ำ) ในฤดูน้ำหลากจะมีหงส์มาเล่นน้ำเลยตั้งชื่อว่าวัดทอนหงส์ ชาวบ้านมีความเชื่อว่าหงส์เป็นสัตว์ที่ดี เป็นสิริมงคลจึงนำชื่อวัดทอนหงส์เป็นชื่อตำบลมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นตั้งแต่ พ.ศ.2519 ชุมชนบ้านวังลุงถูกแยกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านแก้งกอ และหมู่ที่ 6 บ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราชที่รู้จักกันในปัจจุบัน (สุพนธ์ เดชทัพบ. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2547)

ภาพที่ 7 แผนภาพแสดงแผนที่ภาคใต้
(ที่มา : ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

ภาพที่ 8 แผนภาพแสดงแผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
(ที่มา : ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

ภาพที่ 9 แผนภาพแสดงแผนที่อำเภอพรหมคีรี
(ที่มา : ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

1.1 ประวัติความเป็นมาชุมชนบ้านวังลุง

คำว่า “วังลุง” มีข้อสันนิษฐานที่มาชุมชนบ้านวังลุงเป็น 2 นัยยะจากการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถสรุปสาระทั้ง 2 นัยยะได้ดังนี้

นัยยะแรกคำว่า “วังลุง” เป็นชื่อชุมชนที่มีอยู่ก่อน พ.ศ.2460 คือก่อนที่จะมีชาวบ้านมาบุกเบิกตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร คำว่า “วัง” หมายถึง แอ่งน้ำหรือท่าน้ำ มีสายน้ำไหลจากฝั่งตะวันตก จากภูเขาในเขตอุทยานแห่งชาติ เกิดเป็นลำคลองที่มีน้ำไหลตลอดเวลาไม่เหือดแห้ง บางแห่งมีความลึกกว่า 4 เมตร เช่น บริเวณข้างสำนักสงฆ์วังลุงปัจจุบัน ประชาชนในหมู่บ้านได้

อาศัยทำน้ำที่มีน้ำไหลไม่ขาดสายแหล่งนี้เป็นแหล่งอาบน้ำ แหล่งน้ำดื่ม และตักน้ำไปเก็บไว้ที่บ้าน ทำน้ำหรือวังที่ชาวบ้านได้ลงไปใช้น้ำเพื่ออุปโภคและบริโภคนี้เองเมื่อเวลาผ่านไปเป็นเวลานาน คำว่า “ลง” จึงเพี้ยนไปเป็น “ลุง” บวกกับคำว่า “วัง” จึงเป็น “วังลุง” (เฉลิม กาญจนพิทักษ์. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2547)

นัยยะที่สอง ของคำว่า “วังลุง” จะมีความสัมพันธ์กับคนในตระกูล “คุณโลก” ซึ่งเป็นตระกูลผู้บุกเบิกเข้ามาอยู่ในบ้านวังลุงตระกูลหนึ่ง นายชอบ คุณโลก ปัจจุบันอายุ 84 ปี บุตรของนายแดง คุณโลก ได้เล่าให้ฟังว่าประมาณ พ.ศ.2450-2460 เจ้าพระยานครอภาพรหนัก ด้วยอหิวาตกโรค ผู้ใกล้ชิดของพระยานครคนหนึ่งชื่อ นายนวล ทราบข่าวจึงได้อาสาพาจะหมื่นจง ซึ่งเป็นบิดาของ นายแดง ไปรักษาจนอาการอาหารของเจ้าพระยานครหายขาด เจ้าพระยานคร พึงพอใจมากจึงได้ตั้งนามสกุล “คุณโลกย์” แก่จะหมื่นจง ต่อมาคำว่าคุณโลกย์ ได้เพี้ยนมาเป็น “คุณโลก” ดังที่ลูกหลานของจะหมื่นจงได้ใช้ชื่อยุจนปัจจุบัน จะหมื่นจงได้แต่งงานกับนางฉิม มิบุตรธิดาด้วยกัน 5 คน คือ นายแดง คุณโลก นายรุ่ง คุณโลก นายขำ คุณโลก นางเลียบ คุณโลก และนางเหม คุณโลก และได้ตั้งรกรากครั้งแรกที่ชุมชนบ้านดินคลอง ตำบลคอนตะโก อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของชุมชนบ้านวังลุง ประมาณ พ.ศ.2450 บุตรธิดาของจะหมื่นจง 3 คน คือ นางแดง คุณโลก นายรุ่ง คุณโลก และนางเหม คุณโลก ได้อพยพจากชุมชนบ้านดินคลองไปตั้งรกรากอยู่ที่บ้านในเขียว(อ้ายเขียว) ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ ของชุมชนบ้านวังลุง นายแดง คุณโลก ได้แต่งงานกับนางป้อม แก้วสุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรสาวของ นายปลอด แก้วสุวรรณ เมื่อมีครอบครัวนายแดง คุณโลก ได้ไปทำมาหากินในพื้นที่ชุมชน บ้านวังลุงเพื่อการเลี้ยงครอบครัว เช่น ทำไม้ หาบของป่า ล่าสัตว์ ทำเรือขาย เป็นต้น ต่อมา นายแดง คุณโลก ได้รู้จักกับหมื่นจิตซึ่งเป็นชาวบ้านตำบลทอนหงส์ หมื่นจิตจึงได้ชักชวน นายแดง คุณโลก ให้มาอยู่ที่ชุมชนบ้านวังลุงเพื่อช่วยกันขุดเรือใช้ในลำธารบ้านวังลุงและส่งไปขาย ตามอำเภอต่างๆ นายแดง คุณโลก พร้อมครอบครัวได้ชักชวนน้องอีก 2 คน คือ นายรุ่ง คุณโลก และนางเหม คุณโลก ออกจากชุมชนบ้านในเขียว (อ้ายเขียว) มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านวังลุงอย่างถาวร เมื่อ พ.ศ.2462 ส่วนนางป้อม แก้วสุวรรณ ภรรยาของนายแดงก็ได้ชักชวนน้องชาย 2 คน คือ นายเทศ แก้วสุวรรณ และนายปลื้ม แก้วสุวรรณ ให้มาอยู่ที่ชุมชนบ้านวังลุงพร้อมกัน ตระกูล “คุณโลก” กับตระกูล “แก้วสุวรรณ” จึงมาตั้งถิ่นฐานที่ชุมชนบ้านวังลุงพร้อมกัน (ชอบ คุณโลก. สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2547)

นอกจากนี้ยังมีอีกบุคคลหนึ่งซึ่งได้บุกเบิกมาอยู่ในชุมชนบ้านวังลูง คือ นายคล้ำ จุลภักดิ์ ซึ่งนายคล้ำ จุลภักดิ์ มาอยู่ส่วนนอกของทางเข้าชุมชนบ้านวังลูงส่วนคนในตระกูลคุณโลก และตระกูลแก้วสุวรรณได้เข้ามาอยู่ส่วนลึกเข้าไปของหมู่บ้านติดกับเชิงเขา บรรดา 3 ตระกูลที่เข้ามาอยู่ในชุมชนบ้านวังลูงในเวลาใกล้เคียงกัน คือ นายแดง คุณโลก นายเทศและนายปลื้มแก้วสุวรรณและนายคล้ำ จุลภักดิ์ นายแดงเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด บ้านของนายแดงตั้งอยู่ริมคลองที่มีน้ำไหลตลอดเวลาและทุกคนก็ได้ลงไปอาบน้ำบริเวณนั้น ซึ่งเป็น “วัง” หมายถึงทำน้ำเรียกกันว่า ทำน้ำลูง ลูงก็คือลูงตัวเอง ดังนั้นที่มาของบ้านวังลูงจึงมาจากจตุรวมคนในการใช้ประโยชน์จาก “วัง” หน้าบ้านลูงแดง นอกจากวังลูงแดงแล้วยังมีแอ่งน้ำหรือทำน้ำที่ชาวบ้านเรียกว่า “วัง” ในสายน้ำเดียวกับวังลูงอีกมากมาย เช่น วังข้างเหล็ก-ข้างเรือ วังจำไทร อยู่ทิศเหนือของวังลูง วังทอนดินดำ วังลุ่มจันทร์ วังพระอาบน้ำ อยู่ทางทิศใต้แต่วังเหล่านี้มีขนาดเล็กและตื้นเขินกว่าวังลูงมาก (สนั่น ทวีเมือง. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2547)

1.2 พัฒนาการของชุมชนบ้านวังลูง

ครั้งหนึ่งชุมชนบ้านวังลูงได้ชื่อว่าเป็นเขตสีแดงและเขตสีชมพู คือเป็นเขตที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยแทรกซึมสร้างอิทธิพลต่อชาวบ้านและโฆษณาชวนเชื่อให้ชาวบ้านในชุมชนบ้านวังลูงเป็นแนวร่วม และเป็นผู้ร่วมขบวนการจนบางยุคบางสมัยชาวบ้านได้เข้าไปเป็นทหารในกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย (ทปท.) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2512 (สิทธิานต์ รักษ์ประเทศ 2520 : 37) ดังนั้น พัฒนาของชุมชนบ้านวังลูงจึงมีความสัมพันธ์กับการต่อสู้ของประชาชนในชุมชน มีความเข้มข้นและเงื้อมตามอิทธิพลทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ระยะที่ 1 ประมาณ พ.ศ.2500-2515 อดีตทหารในกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทยบางคนได้เล่าให้ฟังว่าเมื่อเกิดวาทภัยในภาคใต้วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2505 ผู้ได้รับความเดือดร้อนไม่ได้มีเฉพาะประชาชนในเขตอำเภอปากพนังเท่านั้น ประชาชนในชุมชนบ้านวังลูง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราชก็ได้รับความเดือดร้อนเช่นกัน เพราะยางพารา ต้นมังคุด ต้นเงาะ และผลไม้อื่นหักโค่น ถนนหนทางก็ถูกตัดขาด การคมนาคมลำบากมาก ประชาชนนี้ก็น้อยเนื้อต่ำใจว่าทำไมรัฐบาลไม่ช่วยเหลือ รัฐบาลไม่เอาใจใส่ ไม่เหลียวแลพวกคนไม่ได้รับความเป็นธรรม ความคิดดังกล่าวได้ครุกรุ่นเรื่อยมาจนกระทั่งประมาณ พ.ศ.2507-2508 ได้มีบุคคลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมาชักจูงให้ไปร่วมงานด้วย บุคคลช่วงแรกที่มาชักจูง คือ นายประคอง จงจิตรหรือสหายเปลี่ยน และนายจิต จงจิตร (สุพนธ์ เดชทัต. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2547)

ก่อนหน้านี้เข้าใจว่าประชาชนน่าจะได้รับการชักจูงมาก่อนแล้ว เพราะตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า หลังจากที่คอมมิวนิสต์ได้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2485 ก็ได้ส่งสมาชิกแทรกซึมไปยังสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะในชนบทบริเวณหุบเขาซึ่งอำนาจรัฐเข้าไปไม่ถึงได้ยากและประชาชนมีความรู้สึกกลัวถูกทอดทิ้ง บุคคลหนึ่งผู้เป็นแกนนำได้ชักจูงชาวบ้านให้ร่วมขบวนการคอมมิวนิสต์ คือ นายประคอง จงจิตร ซึ่งมีบ้านอยู่ที่ตำบลยางค้อ อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้ตั้งค่าย 508 ขึ้น ที่หุบเขาช่องช้าง ตำบลพรุพิ อำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อ พ.ศ.2508 ค่ายนี้เป็นชุมกำลังหลักของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) พื้นที่ภาคใต้สามารถยกระดับเขตงานถึงคณะกรรมการจังหวัดสุราษฎร์ธานีและสามารถสร้างเขตปลอดอำนาจรัฐได้ 5 อำเภอ คือ อำเภอเคียนซา อำเภอพระแสง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอบ้านนาสาร และกิ่งอำเภอบ้านนาเดิม คอมมิวนิสต์ได้แผ่อิทธิพลครอบงำจังหวัดรอบๆ อีกด้วย เช่น จังหวัดกระบี่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น ช่วง พ.ศ.2510-2515 ผู้ที่ได้รับการฝึกจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) จะไม่เข้าไปอยู่ป่าทันทีแต่จะเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านในชุมชนตามปกติเพื่อสืบหาข่าวและปลุกระดมมวลชนภายในหมู่บ้านของตนเอง ดังนั้นมีเรื่องแปลกแต่จริงเกิดขึ้น คือ แนวร่วมบางคนได้รับแต่งตั้งเป็นหน่วยสืบราชการลับของทหารเพื่อสืบข่าวว่าฝ่ายตรงข้ามได้แก่ คอมมิวนิสต์เข้ามาปลุกระดมชาวบ้านเรื่องอะไรบ้างจะเห็นได้ว่าแนวร่วมบางคนทำหน้าที่เป็นตัวแทนของทั้ง 2 ฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายคอมมิวนิสต์และฝ่ายทหาร (ชาติรี วงศ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2547)

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้กำหนดหน้าที่ระยะแรกของนักปลุกระดมมวลชน คือ การเข้าไปสนิทสนมกับชาวบ้านตามหลักการ 5 ร่วม ได้แก่ ร่วมกิน ร่วมอยู่ ร่วมทำงาน ร่วมคิด และร่วมศึกษากับชาวบ้านให้นานพอสมควรโดยใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้ (1) ตรวจสอบสภาพของหมู่บ้าน (2) ดำเนินการปรับทุกข์ (3) สมาชิกมวลชนก้าวหน้า (4) เพาะป่าสร้างแกน คือ สร้างสมาชิกระดับแกนนำ (5) นำมวลชนเคลื่อนไหวต่อสู้ (6) สร้างความมั่นคงให้แก่องค์กรจัดตั้ง (7) ขยายผลสะท้อนไปยังท้องถิ่นตำบลอื่นๆ โดยใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้

- 1) แทรกซึมเข้าไปตามสายเครือญาติ หรือเพื่อนฝูงมิตรสหายในหมู่บ้านต่างๆ แบบไปมาหาสู่กันตามปกติวิสัยที่ชาวบ้านทั่วไปนิยมปฏิบัติต่อกัน
- 2) อพยพเข้าไปซื้อที่ดินทำมาหากินหรือจับจองที่ดินในบริเวณหมู่บ้านที่ต้องการขยายงานหาสมาชิก
- 3) แอบแฝงเข้าไปรับจ้างทำงาน เช่น เป็นลูกจ้างทำนา รับจ้างกรีดยาง ปลุกปลอบ เป็นต้น

- 4) ยึดอาชีพพ่อค้าหาบเร่ค้าสินค้านานาชนิด ไปเร่ขายหรือแสดงตนเป็นพ่อค้ารับซื้อผลผลิต เช่น ข้าว ปอ ยางพารา อ้อย ข้าวโพด และพืชผักต่างๆ ตลอดจนสัตว์เลี้ยงของชาวบ้าน
- 5) ยึดอาชีพหมอเถื่อนเป็นการบังหน้า
- 6) เข้าไปแต่งงานอยู่กับคนในหมู่บ้าน
- 7) เข้าไปชักชวนให้ชาวบ้านออกไปทำงานในเมือง แล้วฉวยโอกาสเข้าร่วมงานบุญตามประเพณีของหมู่บ้าน เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น (สุพนธ์ เดชทัต, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2547)

ระยะที่ 2 ประมาณ พ.ศ.2516–2525 หลังการปฏิวัติของประชาชน วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 แนวคิดทางสังคมนิยมเป็นที่เปิดเผยและยอมรับมากขึ้น สำนักพิมพ์ต่างๆ ได้ตีพิมพ์ปรัชญามาร์ก-เลนิน และสรรนิพนธ์ของเหมาเจ๋อตุง จนเป็นที่แพร่หลายทั่วไป กล่าวว่าขบวนการประชาชนได้รับอิทธิพลอย่างสูงจากแนวคิดและการจัดตั้งแบบสังคมนิยม ขบวนการประชาชนได้กลายเป็นแนวร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการทำงานของผู้ปฏิบัติงานของพรรคคอมมิวนิสต์เอง ส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวรุนแรงต่อขบวนการประชาชนของชนชั้นนำของไทย อีกส่วนหนึ่งเกิดจากสถานการณ์ทางสากลที่กระแสสังคมนิยมเกิดขึ้นไปทั่วโลก พรรคคอมมิวนิสต์สามารถสร้างองค์กรจัดตั้งระดับท้องถิ่นได้เฉพาะในชุมชนบ้านวังลุ่มมีบุคคลแกนนำที่เข้าร่วมเป็นหน่วยทหารการเมือง ได้แก่ นายชุมภูแก้วสุวรรณ, นายสุพนธ์ เดชทัต, นายจันทน์ บุญสนอง, นายปรีชา จันทระจิต, นายวิโรจน์ คุณโลก, นายสมบุญ สิริบุญธรรมและนายบุญเลิศ แก้วชื่น มีการจัดตั้งเป็นหน่วยพื้นฐานของชุมชนบ้านวังลุ่มเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2516 หลังจากนั้นก็มีหน่วยจัดตั้งและเครือข่ายขยายเต็มพื้นที่ (สุพนธ์ เดชทัต, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2547)

อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ช่วง พ.ศ.2517–2518 มีมากจนสามารถจัดกำลังรบให้อยู่ในระดับตั้งมั่น คือ สามารถต่อสู้กับทหารของรัฐบาลได้และเป็นไปตามนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่ว่าป่าล้อมบ้าน บ้านล้อมเมือง เมืองล้อมนคร และตั้งแต่ พ.ศ.2518 เป็นต้นมาคอมมิวนิสต์ใช้นโยบายการต่อสู้ด้วยอาวุธเป็นแนวทางหลักในการเผยแพร่อุดมการณ์ แกนนำในชุมชนชาวบ้านวังลุ่มเกือบทุกคนจะได้รับการฝึกด้านอาวุธและเทคนิคด้านอื่นๆ จากตัวแทนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจนมีความสามารถมีความรู้ด้านต่างๆ เป็นอย่างดี เช่น ฝึกอบรมการใช้อาวุธ ฝึกอบรมด้านการแพทย์จากหมอจีน เป็นต้น (ชาติริ วงศ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2547) พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใช้เทือกเขาหลวงซึ่งเป็นเขตติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอยู่ระหว่างอำเภอต่างๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นที่ตั้งของหน่วยรบ โดยแบ่งออกเป็นเขตงาน กองร้อย หน่วยรบ เช่น เขตงาน 31 อยู่ที่อำเภอทุ่งช้าง อำเภอนบพิตำ เขตงาน 32 อยู่ที่หลาแฝดซึ่งเป็นเขตรอยต่อระหว่างอำเภอพิปูนกับอำเภอพรหมคีรี เป็นเขตงานที่

ประชาชนชุมชนบ้านวังลุงเกี่ยวข้องมากที่สุด เขตงาน 33 ตั้งอยู่ในเขตอำเภอลานสกา เขตงาน 34 อยู่ที่อำเภอศรีเมือง เขตอำเภอจุฬาภรณ์ เป็นต้น เขตงาน 32 มีหน้าที่ดูแลพื้นที่บนเทือกเขาหลวง ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างอำเภอพรหมคีรีและอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แบ่งออกไปเป็นกองร้อย มีหน้าที่รับผิดชอบอำเภอพรหมคีรีและอำเภอลานสกา เป็นกองร้อยล้อมปราบแยกออกเป็น 5 ค่าย คือ 01, 02, 03, 04 และ 05 ค่ายทั้ง 5 อยู่ใกล้เคียงกันในเขตงาน 32 มีหน่วยงานต่างๆ เหมือนหน่วยรบของทหารทุกอย่างซึ่งพอจะแบ่งกลุ่มได้ ดังนี้

1) หน่วยสู้รบ มีหน้าที่หาข่าว ลาดตระเวน และสู้รบโดยตรง การโจมตีเข้าศึกแต่ละครั้งจะมีหน่วยหน้าทำหน้าที่เป็นแมวมอง หน่วยกลางปฏิบัติการโจมตี หน่วยหลังทำหน้าที่ระวังหลัง มีการใช้รหัสและสัญญาณ เช่น บุก=ถอย ถอย=บุก ไปขวา=ไปซ้าย ไปซ้าย=ไปขวา คำ=ระเบิดแดง=บาดเจ็บ เสียงนกหวีด 1 ครั้ง=ซ้าย 2 ครั้ง เป็นต้น ทหารกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย(ทปท.) ทุกคนจะต้องรวมพลในตอนเช้าเวลา 06.00 นาฬิกา เพื่อออกกำลังกายและรับทราบงานที่ได้รับมอบหมาย ตอนเย็นเวลา 18.00 นาฬิกา ก็จะรวมพลอีกครั้งเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ทุกคนต้องเข้าโรงเรียนการเมืองทหารเพื่อศึกษาลัทธิมาร์ก-เลนิน และสรรนิพนธ์เหมาเจ๋อตุง ฝักวิยาศถานีวิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย(สพท.) จากจีนหรือฮานอย

2) หน่วยเทคนิค มีหน้าที่ซ่อมแซมอาวุธและปืนที่ได้มาจากการโจมตีค่ายทหารหรือตำรวจจัดทำทุ่นระเบิด อาวุธและอุปกรณ์ซ่อมแซม อาวุธอาจได้มาจากการซื้อโดยตรงหรือแนวร่วมส่งมาให้ร้านจักรมีหน้าที่ซ่อมอุปกรณ์เครื่องนุ่งห่ม อาจซื้อผ้ามาเป็นไม้แล้วตัดเย็บให้ทหารป่าคนละ 3 ชุด

3) หน่วยแพทย์หรือร้านแพทย์ มีหน้าที่รักษาโรคทุกชนิด โรคที่ทหารป่าเป็นกันมาก คือ ไข้มาเลเรีย ไทฟอยด์ ทอนซิล และไส้ติ่ง ผู้ทำหน้าที่เป็นแพทย์มักจะไปเรียนที่ประเทศจีน ประเทศเวียดนาม หรือไม่ก็แฝงตัวอยู่ตามคลินิกในตัวเมืองทำหน้าที่เป็นพยาบาล

4) หน่วยพลาสติก มีหน้าที่สนับสนุนด้านเสบียงอาหาร เช่น ร้านเศรษฐกิจมีหน้าที่จัดหาเสบียงมาเลี้ยงทุกคนในค่าย เเสบียงอาจซื้อจากร้านในเมืองโดยตรงและจากแนวร่วมในหมู่บ้าน

5) ฝ่ายผลิต มีหน้าที่ปลูกข้าวโพด ปลูกผักต่างๆ และทำนา มีโรงสีที่สีด้วยมือ มีโรงเก็บข้าวเปลือก มีโรงนึ่งข้าว

6) ฝ่ายครัว มีหน้าที่ทำอาหารโดยเบิกเครื่องครัวจากฝ่ายพลาสติก (สุพนธ์ เดชทัพบ และสุจิตร์ วงศ์สวัสดิ์. สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2547)

ต่อมาเมื่อคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้ยึดอำนาจรัฐบาลเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 และได้ล้มล้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ.2517 แล้วคณะปฏิรูป

การปกครองแผ่นดินมีนโยบายที่จะใช้การทหารนำการเมืองใช้วิธีปราบคอมมิวนิสต์ และแนวร่วมด้วยวิธีรุนแรงได้ส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปค้นและเผาหนังสือตามห้องสมุดต่างๆ และร้านขายหนังสือทั่วไป รัฐบาลได้สั่งปิดหมู่บ้านและวางระเบิดป้องกันไว้ภายในหมู่บ้าน เหตุการณ์ครั้งนี้ชาวบ้านในชุมชนบ้านวังลูงทุกเพศทุกวัยประมาณร้อยละ 80 ได้หนีเข้าไปอยู่กับกลุ่มแกนนำพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและในขณะนั้นชาวบ้านมีความเชื่อว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นพรรคเดียวที่มุ่งช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้ความเป็นธรรมกับทุกคน (สุจิตร์ วงศ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2547)

แต่ระยะหลังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีการดำเนินงานตามพรรคคอมมิวนิสต์จีนทุกอย่าง เสนออะไรก็ไม่ได้ทำให้มีแนวคิดเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแนวคิดคอมมิวนิสต์จีนเป็นหลักและกลุ่มแนวคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงมีความขัดแย้งเชิงความคิด และขณะนั้นมีการประกาศจากรัฐบาลให้มีการมอบตัวในช่วง พ.ศ.2523 จนถึง พ.ศ.2525 แกนนำชาวบ้านชุมชนบ้านวังลูงซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตงาน 32 ได้ทยอยลงมาจากเขตงาน 32 บริเวณเทือกเขาสูงระหว่างเขตอำเภอพรหมคีรีและอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มามอบตัวต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและเพื่อสร้างขวัญกำลังใจมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ศูนย์รวมประกอบกรรมดีชาวบ้านจึงร่วมกันสร้างสำนักสงฆ์บ้านวังลูงขึ้น (อำนาจ จันทร์ชิต, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2547)

ระยะที่ 3 พ.ศ.2525-ปัจจุบัน ปลาย พ.ศ.2524 จนถึง พ.ศ.2525 ซึ่งมีกลุ่มแกนนำออกมามอบตัวกับทางการเมืองรัฐบาล ช่วงออกมามอบตัวใหม่ๆ ช่วง พ.ศ.2525-2527 ก็เกิดความระแวงต่อกันระหว่างทหารป่าที่ออกมามอบตัวกับหน่วยป้องกันหมู่บ้านที่รัฐบาลได้ตั้งขึ้นเป็นหน่วยต่อต้านระหว่างปี พ.ศ.2519-2523

ดังนั้นช่วง 2-3 ปี หลังมอบตัวแล้วอดีตทหารพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมักจะไปอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรือคนที่รู้จักนอกหมู่บ้าน บางคนออกไปอยู่ไกลถึงจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพราะยังไม่ค่อยมั่นใจต่อนโยบายของรัฐบาลและกลัวว่าจะถูกแก้แค้นทำร้ายจากฝ่ายตรงข้าม ต่อมาช่วงประมาณ พ.ศ.2527 มีการสร้างถนนหนทางเข้าหมู่บ้านและมีการติดตั้งไฟฟ้าในหมู่บ้านขึ้นและประมาณกลางเดือนมีนาคม พ.ศ.2528 รัฐบาลได้สร้างความมั่นใจแสดงความจริงใจโดยการจัด “วันคืนสู่เหย้า” ขึ้นที่โรงเรียนบ้านวังลูง ส่วนกลุ่มต่อต้านภายในหมู่บ้านบางคนก็ไปเป็นทหารพรานบางคนก็ไปเป็นอาสาสมัครรักษาดินแดน(อ.ส.) เมื่อเวลาผ่านไปความระแวงต่อกันของชาวบ้านในชุมชนบ้านวังลูง ระหว่างกลุ่มคนที่เคยเป็นทหารพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยทั้งในป่าและในหมู่บ้านกับกลุ่มคนที่เป็นหน่วยต่อต้านซึ่งรัฐบาลจัดตั้งก็ค่อยๆ จางหายไป ความคิดที่จะช่วยกันพัฒนาหมู่บ้านค่อยๆ เกิดขึ้นในสำนึกของทุกคน ซึ่งในระยะแรกไม่มีผู้ประสานความคิดของคนทั้งสองกลุ่มแต่ต่อมาได้มีการประสานงานพูดคุย โดยบุคคล 3 กลุ่ม

คือ (1)ผู้อาวุโสในหมู่บ้านเช่นนายเจิม ทวีเมือง นายชอบ คุณโลก เป็นต้น (2)เครือญาติด้วยกัน ช่วยกันพูดคุยเพราะชาวบ้านในชุมชนบ้านวังลู่ประมาณร้อยละ 90 เป็นญาติสายโลหิตซึ่งกันและกัน (3)มีมิตรสหายผู้ไฟสันติให้ช่วยกระชับความสามัคคีของแกนนำกลุ่มให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทำความเข้าใจมีการชี้แนะให้เห็นประโยชน์ส่วนรวมในทางสันติสู่การวางแผนการพัฒนาาร่วมกันในที่สุดชาวบ้านในชุมชนบ้านวังลู่ก็เริ่มที่จะตั้งหลักปักฐานทำมาหากินตั้งแต่ปลาย พ.ศ.2528 เป็นต้นมา

การทำมาหากินในช่วงแรกๆ จะมุ่งทำสวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด และสวนยางพารา จึงจำเป็นต้องมีการหักล้างพงตัดไม้ทำลายป่าเพื่อต้องการพื้นที่ทำการเกษตรและต้องการตัดไม้เพื่อปลูกบ้านเรือน ต้นไม้ขนาดใหญ่ถูกโค่นไปมากในช่วง พ.ศ.2528-2531 ส่งผลให้ช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2531 เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช อุทกภัยครั้งนั้นได้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงแก่หมู่บ้านและชุมชนบริเวณเทือกเขาหลวงรวมทั้งชุมชนบ้านวังลู่ด้วยความเสียหายที่เกิดขึ้นมีสาเหตุสำคัญคือการตัดไม้ทำลายป่า ไม่มีป่า ไม่มีรากไม้ ก็ไม่มีสิ่งใดที่จะรักษาหน้าดินและอุ้มน้ำไว้ได้ เมื่อฝนตกลงมามากๆ ภูเขาที่พังทลายลงมาเป็นทะเลทราย ปრაกฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ได้ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านชุมชนบ้านวังลู่ตระหนักถึงภัยของการตัดไม้ทำลายป่า และมองเห็นคุณค่าของป่าและต้นน้ำลำธาร ใน พ.ศ.2531 นั่นเองชาวบ้านชุมชนบ้านวังลู่จึงมีความคิดที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้พัฒนาเป็น “ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลู่” ขึ้นและต่อมาช่วงประมาณ พ.ศ.2533 ชุมชนได้ฟื้นฟูประเพณีชุมชนขึ้นและมีการปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีให้ทานไฟ ซึ่งถือปฏิบัติช่วงเดือนอ้ายเดือนยี่ (ช่วงเดือนมกราคม ถึงช่วงเดือนกุมภาพันธ์) ของทุกปี (สนิท ทวีเมือง และ เฉลิม กาญจนพิทักษ์. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2547)

สรุปพัฒนาการชุมชนบ้านวังลู่ การตั้งถิ่นฐานชุมชนบ้านวังลู่เกิดจากการเดินทางของคนในชุมชนใกล้เคียงเพื่อการทำมาหากิน เช่น ขุดเรือ ขุดแร่ ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานมาก่อน พ.ศ.2460 ในอดีตก่อน พ.ศ.2519 เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลโมคลาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อมาใน พ.ศ.2519 มีการแยกหมู่บ้านจากตำบลอินทรี อำเภอพรหมคีรีและพื้นที่บางส่วนของตำบลโมคลานและตำบลหัวตะพาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่บ้านที่แยกมารวมตัวกันเป็น “ตำบลทอนหงส์” ดังนั้นตั้งแต่ พ.ศ.2519 ชุมชนบ้านวังลู่ถูกแยกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านแก็กอ และหมู่ที่ 6 บ้านวังลู่ ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราชที่รู้จักกันในปัจจุบัน ชุมชนบ้านวังลู่คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นเครือญาติกันจึงเป็นชุมชนเครือญาติ ชุมชนบ้านวังลู่เป็นพื้นที่สีแดงเป็นฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในสมัยนั้นเมื่อเกิดการยึดอำนาจรัฐบาลและล้มล้างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ.2517 และมีคำสั่งปิดหมู่บ้านส่งผลกระทบโดยตรงกับชุมชนบ้าน

วังลุงชาวบ้านในพื้นที่ทุกเพศทุกวัยขึ้นไปพึ่งพาแก่นนำพรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นที่พึ่งของคนยากไร้และให้ความเป็นธรรมกับทุกคน ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์และแนวร่วมมีความคิดไม่ตรงกัน คือ แนวคิดแรกใช้หลักการพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นหลัก ส่วนแนวคิดที่สองเป็นแนวคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับช่วงนั้นมีการประกาศของรัฐบาลให้มอบตัว ชาวบ้านในชุมชนบ้านวังลุงที่ไปเป็นแนวร่วมพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ทยอยมามอบตัวใช้เวลาพอสมควรก็จะสร้างความมั่นใจให้กับคนในชุมชนหลังเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 ประมาณช่วง พ.ศ.2528 ชาวบ้านในชุมชนจึงมีการประกอบอาชีพตั้งหลักปักฐาน ต่อมาช่วง พ.ศ.2531 เกิดอุทกภัยขึ้น แก่นนำในพื้นที่ที่มีประสบการณ์จากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใช้ประสบการณ์ดังกล่าวมาจัดตั้งฐานที่มั่น เพื่อความอยู่รอดของชุมชนโดยการรวมกลุ่มเพื่อการทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชนบ้านวังลุงจนถึงปัจจุบัน

2. สภาพทั่วไปของชุมชนบ้านวังลุง

จากการวิเคราะห์พื้นที่วิจัยตามทฤษฎีระบบ องค์ประกอบของพื้นที่ที่สามารถจำแนกตามทฤษฎีระบบได้ 4 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ (Physical Element) องค์ประกอบทางชีวภาพ (Biological Element) องค์ประกอบทางสังคม (Social Element) และองค์ประกอบทางเศรษฐกิจ (Economic Element) จากการค้นคว้าเอกสารจากแหล่งต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลทอนหงส์ อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการลงพื้นที่สำรวจ การสัมภาษณ์และสังเกตเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนบ้านวังลุง สามารถสรุปสาระตามประเด็นได้ดังนี้

2.1 องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ (Physical Element)

องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ คือ องค์ประกอบของพื้นที่ที่บ่งบอกถึงความ เป็นชุมชนทั้งที่มีอยู่เดิมและสร้างขึ้น ประกอบด้วย ทำเลที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะดิน ลักษณะระบบส่งน้ำ โครงสร้างคมนาคม สภาพการตั้งบ้านเรือน จากการสัมภาษณ์ สนิท ทวีเมือง วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 สรุปแต่ละประเด็นได้ดังนี้

2.1.1 ทำเลที่ตั้ง ชุมชนบ้านวังลุงเป็นชุมชนที่อยู่เชิงเทือกเขานครศรีธรรมราช บางส่วนของชุมชนอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาหลวง มีพื้นที่ครอบคลุม 2 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 1 บ้านแก๊กอ และหมู่ที่ 6 บ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากร 2 หมู่บ้านรวมกันประมาณ 500 ครัวเรือนชุมชนบ้านวังลุงมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบลนาแหง ตำบลกะหรอ กิ่งอำเภอนบพิตำ จังหวัด นครศรีธรรมราช

ทิศใต้ จดบ้านโนนเขียว(อ้ายเขียว) หมู่ที่ 3 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

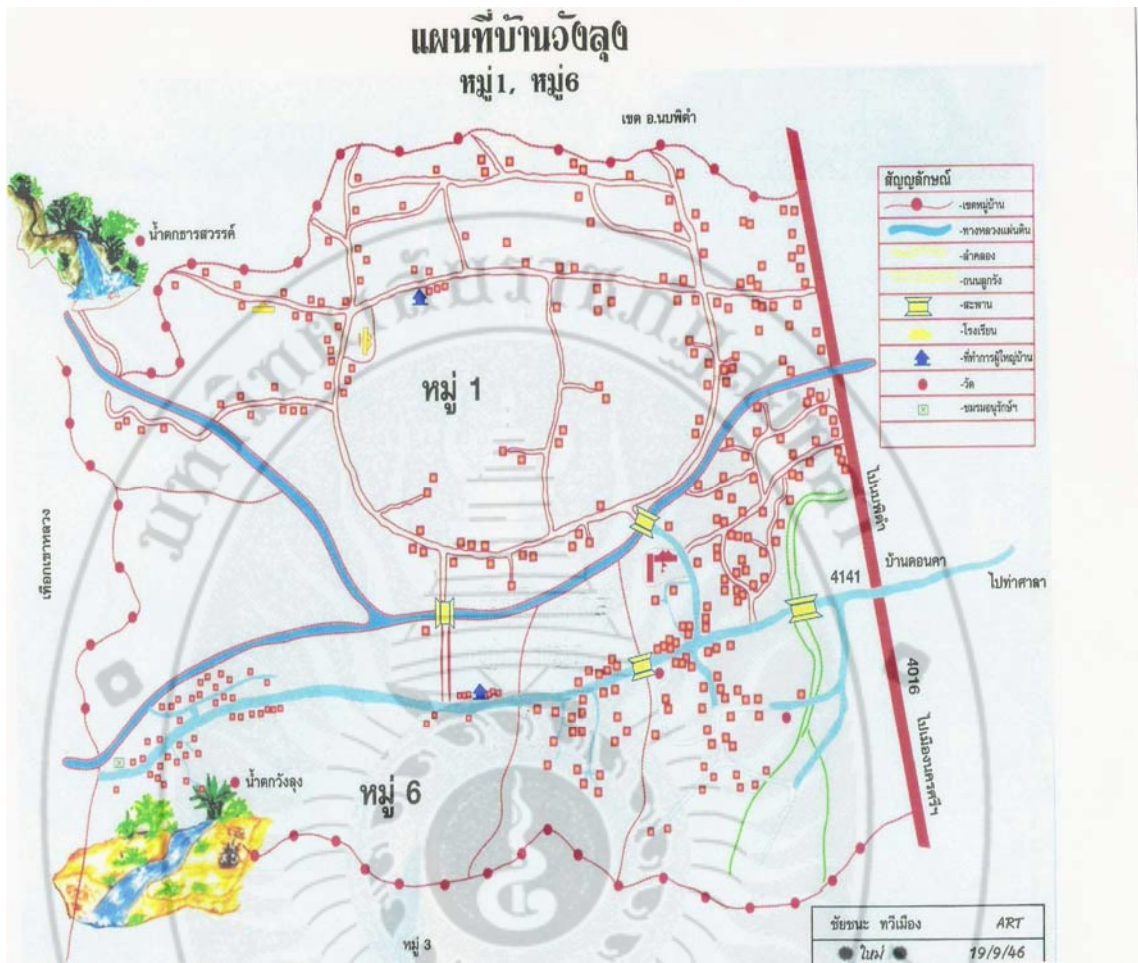
ทิศตะวันออก จดถนนหลวงสายนครศรีธรรมราช-กิ่งอำเภอนบพิตำ

ทิศตะวันตก จดอุทยานแห่งชาติเขาลวง อำเภอพรหมคีรี อำเภอนางวางและ อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

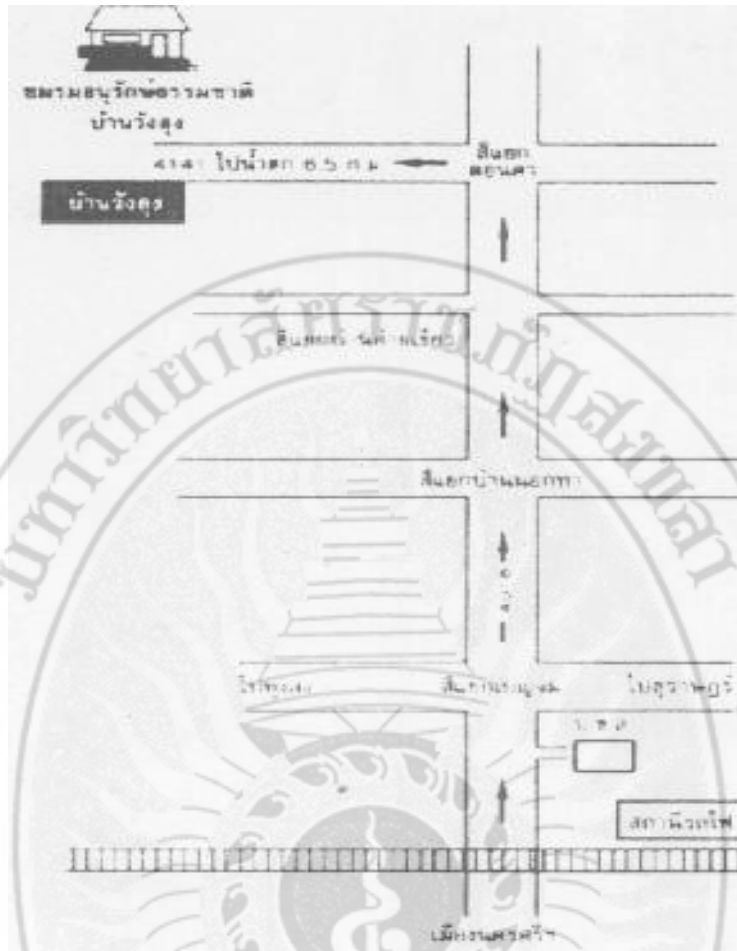
ภาพที่ 10 แผนที่แสดงอาณาเขตทำเลที่ตั้งชุมชนบ้านวังลุง

(ที่มา : ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

ภาพที่ 11 ภาพแสดงชุมชนบ้านวังลุง
(ที่มา: ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ ชุมชนบ้านวังลุง (หมู่ที่ 1 บ้านแก้ออก และหมู่ที่ 6 บ้านวังลุง) อยู่ห่างตัวเมืองนครศรีธรรมราช 35 กิโลเมตร ห่างจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 22 กิโลเมตร สามารถเดินทางไปมาระหว่างชุมชนและสถานที่ภายนอกได้สะดวก ถ้าเริ่มเดินทางจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชตามทางหลวงหมายเลข 4016 ก็จะผ่านหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผ่านอำเภอพรหมคีรี ถึงสี่แยกคอนคาจากสี่แยกคอนคาให้เลี้ยวซ้ายเข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร ก็จะเข้าเขตชุมชนบ้านวังลุงหากขับรถให้ไปสุดปลายทางถนนลาดยาง(ถนนดำ) ก็จะถึง “ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุง” รวมเวลาเดินทางจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชถึงชุมชนบ้านวังลุงประมาณ 1 ชั่วโมง

ภาพที่ 12 ภาพแสดงเส้นทางการเดินทาง

(ที่มา : ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

ชุมชนบ้านวังลุงมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูงอยู่ในหุบเขามีกุฎเขาล้อมรอบ 3 ด้าน คือ ด้านทิศเหนือ ทิศใต้และทิศตะวันตก แต่สำหรับทิศตะวันออกที่มามีอาณาเขตติดต่อกับถนนสาย นครศรีธรรมราช-กิ่งอำเภอหนองปีตา เป็นพื้นที่ราบมากกว่าด้านอื่นๆ ของชุมชน การที่ลักษณะที่ตั้ง ของชุมชนเป็นเทือกเขาเนื้อถือได้ว่าป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด เนื่องจากระบบนิเวศน์ที่ หลากหลายไม่ว่าธารน้ำ สัตว์ป่าและพืชพันธุ์นานาชนิด ซึ่งทำให้ชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ด้วย ไม้نانาพันธุ์ ยอดเขาสูงที่สุดบริเวณนี้เรียกว่า “ยอดเขาฟามี” มีความสูง 1,600 เมตร ตามเส้นทางไปสู่ยอดเขานี้มีหน้าผาที่งดงามมากเรียกว่า “ผาเหยียบเมฆ” มีคลอง มีแหล่ง น้ำธรรมชาติและน้ำตกหลายแห่งที่ไหลผ่านชุมชนบ้านวังลุง ยอดเขาฟามีและผาเหยียบเมฆถือเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของชุมชนบ้านวังลุง

2.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ จากการค้นคว้าเอกสารองค์การบริหารส่วนตำบล ทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าชุมชนบ้านวังลุงตั้งอยู่บนคาบสมุทร จึงได้รับลมมรสุมที่พัดผ่านทะเลทั้งสองด้านทำให้ฝนตกเกือบตลอดทั้งปีและมีอากาศค่อนข้างเย็น ซึ่งมีลักษณะภูมิอากาศ 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อนและฤดูฝนฤดูทั้ง 2 รวมกันเรียกว่า “ฝนแปดแดดสี่” ซึ่งลักษณะภูมิอากาศเป็นเช่นเดียวกับชุมชนอื่นๆ ซึ่งอยู่บริเวณชายฝั่งอ่าวไทย สามารถสรุป รายละเอียดทั้ง 2 ฤดูกาลได้ดังนี้

1) ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม เรียกว่า “แดดสี่” เพราะอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมจากทะเลจีนใต้ที่พัดผ่านช่วงนี้ อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 25-30 องศาเซลเซียสในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี

2) ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณปลายเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมกราคมของ ปีถัดไป ช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายนจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่ พัดผ่านทะเลอันดามัน แต่ฝนจะไม่มากนักเพราะเทือกเขานครศรีธรรมราชได้กั้นไว้ ช่วงเดือน ตุลาคมถึงเดือนมกราคมจะได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากอ่าวไทยและ ทะเลจีนใต้โดยตรงจะมีฝนตกบ่อยมากเรียกว่า “ฝนแปด” เนื่องจากยอดเขาหลวงเป็นจุดปะทะกัน ระหว่างลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้มีน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี 3,500 – 4,000 มิลลิเมตร อุณหภูมิต่ำที่สุดประมาณ 15-17 องศาเซลเซียสในช่วงเดือนธันวาคม ของทุกปี

2.1.4 ลักษณะดิน จากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตของผู้วิจัยพบว่าลักษณะ ดินชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ มีสภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายซึ่งเหมาะสำหรับการทำการ เกษตรกรรม เช่น ปลูกไม้ผล ปลูกยางพารา และพืชอื่นๆ

2.1.5 ลักษณะระบบส่งน้ำ จากการสัมภาษณ์ สนิท ทวีเมือง วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 สรุปได้ว่าชุมชนบ้านวังลุงมีทรัพยากรน้ำหลากหลาย ไม่ว่าแหล่งน้ำที่เป็น คลองแหล่งน้ำที่เป็นห้วยและแหล่งน้ำที่เป็นน้ำตก แหล่งน้ำมีหลายแห่งด้วยกัน เช่น ห้วยหินวาง ห้วยน้ำเย็น หินสองเกลอ หานานหินราง หานานทะเลฟ้า หานานคลุ้ม หานานเคยเกลียว น้ำตกลำพร้าว น้ำตกหานานตาทาบ น้ำตกวังลุง(สองรัก) และน้ำตกธารสวรรค์(ปลายห้วย) เป็นต้น ลำธาร ลำห้วย คลอง และน้ำตกเหล่านี้จะไหลจากเชิงเขาลงมาสู่พื้นที่ราบโดยผ่านชุมชนบ้านวังลุง หากเดินทาง เข้าไปในชุมชนบ้านวังลุงจากสี่แยกคอนคาจะสังเกตเห็นลำคลองซึ่งเป็นเส้นแบ่งระหว่างหมู่ที่ 1 บ้านแก้ออก กับหมู่ที่ 6 บ้านวังลุง ด้านขวาของลำคลองเป็นเขตหมู่ที่ 1 บ้านแก้ออก ด้านซ้ายเป็น เขตหมู่ที่ 6 บ้านวังลุง ลำน้ำทั้งหมดจะไปรวมกันที่คลองชุมชนลิ่ง และไหลไปออกทะเลอ่าวไทยใน เขตอำเภอท่าศาลา แหล่งน้ำเหล่านี้เปรียบเสมือนเส้นโลหิตที่หล่อเลี้ยงชาวบ้านในชุมชน บ้านวังลุงจนถึงปัจจุบัน

2.1.6 โครงสร้างทางคมนาคม จากการค้นคว้าเอกสารองค์การบริหาร ส่วนตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมชนบ้านวังลูงมีระบบโครงสร้าง พื้นฐานที่สำคัญ คือ ระบบถนนการคมนาคม ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ เป็นต้น

1) ระบบถนนและการคมนาคม ชุมชนบ้านวังลูงอยู่ห่างจากตัวจังหวัด นครศรีธรรมราช ประมาณ 35 กิโลเมตร หากเดินทางตามถนนสาย 4016 อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช-กิ่งอำเภอนบพิตำ ก็จะผ่านหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชผ่านหน้า อำเภอพรหมคีรี ถึงสี่แยกคอนคา จากสี่แยกคอนคาถึงที่ทำการชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมบ้านวังลูง ระบบถนนและการคมนาคมเป็นถนนลาดยาง ตลอดเส้นทางไปมาสะดวก สำหรับในชุมชนบ้านวังลูงเองมีระบบถนนและการคมนาคมเป็นถนนลูกรังบ้าง ถนนคอนกรีตบ้าง ซึ่งการเดินทางของคนในชุมชนบ้านวังลูงถือว่าสะดวก

2) ระบบไฟฟ้า ชุมชนบ้านวังลูงมีระบบไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เข้าไปบริการทุกครัวเรือนตั้งแต่ พ.ศ.2527

3) ระบบน้ำประปา ชุมชนบ้านวังลูงตระหนักดีว่าน้ำเป็นหัวใจของการ ดำรงชีพดังนั้นทั้งหมู่ที่ 1 บ้านแก้ออก กับหมู่ที่ 6 บ้านวังลูง ได้ทำประปาหมู่บ้านของตนเองไว้ใช้ โดยการต่อท่อมาจากแหล่งน้ำตบบนภูเขา เรียกว่า “ประปาภูเขา”

ประปาหมู่บ้านหมู่ที่ 1 ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2537 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 115 ครัวเรือน ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลทอนหงส์ หมู่ที่ 1 ขาดแคลนน้ำ ในการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะในฤดูแล้งทางราชการได้เล็งเห็นความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการจัดหาแหล่งน้ำให้ประชาชนในเขตพื้นที่ได้รับประโยชน์ ในขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลทอนหงส์ได้จัดทำร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ของประชาชน การดำเนินงาน ในช่วงระยะแรกประชาชนต่างระดมกำลังร่วมกันติดตั้งประปาหมู่บ้านและจัดให้มีคณะกรรมการ บริหารงานภายใต้การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลทอนหงส์เพื่อให้ประชาชน หมู่ที่ 1 มีน้ำอุปโภคบริโภค โดยมีการชำระเงินเป็นรายเดือนคือ 1 จุดคิดเป็นเงิน 20 บาทต่อครัวเรือน แต่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณของน้ำที่ไม่เพียงพอ กระจายไม่ทั่วถึงและปัจจุบันคณะกรรมการ บริหารมีการดำเนินงานโดยจัดทำระบบการเก็บเงินในรูปแบบใหม่เพื่อความชัดเจนมากขึ้น

ประปาหมู่บ้านหมู่ที่ 6 ตั้งอยู่ที่ 77/1 หมู่ที่ 6 ตำบลทอนหงส์ อำเภอ พรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช นับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ทั้งทางอุปโภคบริโภค ในการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเมื่อถึงฤดูร้อนปริมาณน้ำในบ่อไม่เพียงพอ ไม่มีฝนตกซึ่งกลายเป็นปัญหาที่ สร้างความเดือดร้อนให้กับทุกครัวเรือน ทำให้ชาวบ้านต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดตั้ง

ประปาหมู่บ้านเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนนี้ จึงได้ก่อตั้งประปาหมู่บ้านขึ้นเมื่อ พ.ศ.2525 ภายใต้การสนับสนุนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร(สส.) โดยจะใช้น้ำจากภูเขาซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ประปาภูเขา” การดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาทางกลุ่มชาวบ้านได้มีการประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อบริหารจัดการการใช้น้ำของชาวบ้าน โดยจะมีท่อประปาต่อน้ำลงมาจากภูเขาระบายสู่ครัวเรือนโดยไม่มีการวัดปริมาณการใช้น้ำ แต่จะเก็บเงินในปริมาณที่เท่ากันคือ 20 บาทต่อเดือนต่อจุดต่อครัวเรือน แต่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณน้ำไม่เพียงพอกระจายไม่ทั่วถึงซึ่งคณะกรรมการมีการค้นหารูปแบบในการบริหารประปาหมู่บ้านเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น

4) ระบบโทรศัพท์ชุมชนบ้านวังลุง องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้ไปติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะไว้ 2 จุดด้วยกัน ส่วนการใช้โทรศัพท์มือถือยังไม่มากนักเนื่องจากบางจุดของพื้นที่ไม่สามารถรับสัญญาณได้

2.1.7 สภาพการตั้งบ้านเรือน จากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตของผู้วิจัยรวมทั้งสัมภาษณ์ สนิท ทวีเมือง วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2547 สรุปได้ว่าสภาพการตั้งบ้านเรือนชุมชนบ้านวังลุงตั้งบริเวณแนวถนนในชุมชนซึ่งเดิมเป็นทางเดินเพื่อการทำมาหากินของชาวบ้านในชุมชน ต่อมามีการพัฒนาดีขึ้นเป็นถนนลาดยางบ้าง ถนนลูกรังบ้าง ถนนคอนกรีตบ้าง การตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนใกล้ๆ กันเป็นจุดๆ ไปขึ้นอยู่กับที่ดินทำมาหากินของชาวบ้านในชุมชนด้วย ที่สำคัญแต่ละจุดของการตั้งบ้านเรือนที่ใกล้ๆ กันส่วนใหญ่แล้วเป็นเครือญาติกัน นอกจากนี้แล้วยังมีการตั้งบ้านเรือนในที่ดินทำกิน เช่น ในไร่ ในสวน อีกด้วย

2.2 องค์ประกอบทางชีวภาพ (Biological Element)

องค์ประกอบทางชีวภาพ คือ องค์ประกอบของพื้นที่ที่เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการบ่งบอกถึงความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย ทรัพยากรพันธุ์พืช ทรัพยากรพันธุ์สัตว์ จากการลงพื้นที่สำรวจและสังเกตรวมทั้งสัมภาษณ์ สนิท ทวีเมือง วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2547 สามารถสรุปได้ดังนี้

2.2.1 ทรัพยากรพันธุ์พืช หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นต้นไม้ พืชประเภทเฟิน กล้วยไม้และพืชสมุนไพร ชุมชนบ้านวังลุงมีทรัพยากรพันธุ์พืช ดังนี้

1) พันธุ์ไม้ที่หายาก บนเทือกเขาหลวงเหนือชุมชนบ้านวังลุงมีพันธุ์ไม้ที่หายาก เช่น ตะเคียนทอง ตะเคียนทราย ตะเคียนหิน กฤษณา เทพทาโร(ไม้จวง) พญาไม้ (ตระกูลไม้ตีนเป็ด) พญาสัตบัน เกรียนทอง หลาวเตา ไม้หอม ไม้ลำแพน ตะลุมพอ เสียดช่อ หลังกะเขี้ยว ไม้สาย หลาวโอน หลาวเร็ด เป็นต้น

2) พืชประเภทเฟิน เช่น มหาสดำ เต่าร้างแดง บัวแฉก บีโกเนีย เต่าร้างยักษ์ ไม้ชิง ไม้ซัง สิงโตใบพัดเหลือง เห็ดเรืองแสง เป็นต้น

3) พืชประเภทกล้วยไม้ เช่น สิงโตอาจารย์เต็ม เอื้องสายเสริฐ สิงโตขาว สิงโตใบพัด ข้าหลวงราษฎร เกล็ดปลา ทางกระรอก ซ่อนางคลี่ ทางหนู หัวลีดา กะระกระรอน โสย่า กล้วยไม้ดิน เป็นต้น

4) พืชประเภทสมุนไพร เช่น ใบหนาด ว่านราชครู ว่านสบู่เลือด หัวร้อยรู หัวบอร์เพ็ด ว่านคัวร์า เถาะสะค้าน พลุเดือน พาโหมตัน หัวเปราะะ เจ็ดหมุนเพลิง ว่านไก่อแดง ดอกเข็มป่า เสม็ดขาว เสม็ดแดง ว่านกิบเรด ต้นหางเป็ยเจ็ก เป็นต้น

2.2.2 ทรัพยากรพันธุ์สัตว์ หมายถึง สัตว์หายาก สัตว์ใกล้จะสูญพันธุ์ทั้งประเภทนก สัตว์สี่เท้า สัตว์เลื้อยคลานและปลา ยกตัวอย่างทรัพยากรพันธุ์สัตว์ในพื้นที่ชุมชนบ้านวังลุง ดังนี้

1) สัตว์ประเภทนก เช่น นกกางัง นกเขียวใบไม้ นกกินปลีหางยาวเขียว นกกระรอกทอง นกโพระดก นกเขียวก้านตอง นกแก๊ก (เงือกเล็ก) นกหิน นกหัวว่า นกกาภูเขา นกชุก นกพญาไฟปลอด ไก่ฟ้า นกแซกสวรรคค์ นกเงือกหัวหงอก นกเงือกปากดำ เป็นต้น

2) สัตว์สี่เท้าและสัตว์เลื้อยคลาน เช่น สมเสร็จ เลียงผา หมิวาย หมิวิน หมิวา หมิวอ เสือโคร่ง เสือลายเมฆ เสือไฟ กระจง พญากระรอก(บ่าง) อีเห็น(ชะมด) เสือปลา ลิงลม(นางอาย) ลิง ลิงเผือก ชะนี ชะนีเผือก อีเกะ ตัวนึ่ง เม่น นาก ทาก ตั๊กแตนลายเขียว เต่าดำ ปาดแคระ ค่างดำ ค่างแว่นถิ่นใต้ เป็นต้น

3) สัตว์ประเภทปลา เช่น ปลาแยะ ปลาหิน ปลามัด ปลาเมะ ปลาแขยง ปลาหมูแยะ ปลากบหิน ปลาทิง ปลาชอทราย ปลาหวด เป็นต้น

2.3 องค์ประกอบทางสังคม (Social Element)

องค์ประกอบทางสังคม คือ องค์ประกอบทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับคน เกี่ยวกับความเป็นอยู่การดำรงชีวิตของคนในชุมชนนั้นๆ ประกอบด้วย ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ศาสนา การศึกษา สาธารณสุข จำนวนประชากร การรวมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชนการเป็นสมาชิกกลุ่ม การประกอบอาชีพ การตัดสินใจ ผู้นำในชุมชน เป็นต้น จากการลงพื้นที่สำรวจ สังเกต ค้นคว้าเอกสารรวมทั้งสัมภาษณ์นาง บุษยสนอง วันที่ 16 มีนาคม 2547 สรุปได้ดังนี้

2.3.1 ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ศาสนา ชุมชนบ้านวังลุงเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานการทำมาหากินมาก่อน พ.ศ.2460 เป็นชุมชนระบบเครือญาติ คนในชุมชนมีความเชื่อเรื่องเจ้าที่ (เจ้าป่า เจ้าเขา) เพราะคนในชุมชนมีวิถีชีวิตการทำมาหากินอยู่กับป่า วัฒนธรรมประเพณีสำคัญๆ เช่น การทำบุญแม่น้ำคงคา การทำบุญแม่โพสพ เคารพแม่ธรณี การทำบุญปู่ย่าตายาย เป็นต้น เมื่อกล่าวถึงศาสนาเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

ดังนั้นต้องมีวัดหรือสำนักสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจ จากการสำรวจพบว่าชุมชนบ้านวังลุงมีสำนักสงฆ์ 2 แห่ง คือ สำนักสงฆ์ห้วยเตงและสำนักสงฆ์บ้านวังลุง

2.3.2 การศึกษา ชุมชนบ้านวังลุงมีโรงเรียน 1 โรง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นโรงเรียนขยายโอกาสตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีมัธยมศึกษาตอนต้นที่ 1-3

2.3.3 สาธารณสุข ชุมชนบ้านวังลุงทางด้านสาธารณสุขจากการสำรวจพบว่าอนามัยโดยตรงไม่มี มีแต่อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน(อสม.) ในหมู่บ้านคอยให้ความช่วยเหลือคนในชุมชนด้านโรคภัยไข้เจ็บหรือไปใช้บริการสถานีอนามัยระดับตำบล

2.3.4 จำนวนประชากร ประชากรในหมู่ที่ 1 บ้านเก่ากอ และ หมู่ที่ 6 บ้านวังลุง มีประมาณ 500 ครัวเรือน จากการสำรวจประชากรแต่ละครัวเรือน จำนวน 420 ครัวเรือน (สุวิทย์ ทองศรีเกตุและคณะ, 2546 : 70-71) สรุปไว้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงอายุของหัวหน้าครอบครัวชาย

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 – 24	2	0.52
25 – 35	52	13.58
36 – 45	141	36.81
46 – 55	95	24.80
56 – 65	50	13.06
66 ปีขึ้นไป	43	11.23
รวม	383	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่าอายุของหัวหน้าครอบครัวจะอยู่ในวัยทำงานหรือวัยเกษียณคือ อายุ 36-45 และ 46-55 ปี มีจำนวนมากที่สุดตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงอายุของหัวหน้าครอบครัวหญิง

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 – 24	3	0.71
25 – 35	97	23.10
36 – 45	142	33.81
46 – 55	82	19.52
56 – 65	59	14.05
66 ปีขึ้นไป	37	8.81
รวม	420	100

จากตารางที่ 4.2 เมื่อเปรียบเทียบกับตารางที่ 4.1 แสดงว่าอายุของหัวหน้าครอบครัวหญิงจะมีความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัวชาย คือ อายุ 36-45 และอายุ 46-55 ปี ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอายุของหัวหน้าครอบครัวหญิงมีแนวโน้มจะอ่อนกว่าอายุของผู้ชาย

ตารางที่ 4.3 จำนวนบุตร (ชาย+หญิง)

จำนวนบุตร	จำนวนประชากร	ร้อยละ
1	37	8.91
2	146	35.18
3	89	21.45
4	44	10.60
5	28	6.75
6 คนขึ้นไป	71	17.11
รวม	415	100

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่าครอบครัวมีบุตร 2 คน และ 3 คน มากที่สุด รองลงมาจะเป็นครอบครัวของคนรุ่นก่อนๆ ที่บุตรชาย + หญิง 6 คนขึ้นไป

2.3.5 การรวมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มชุมชนบ้านวังลุง เป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานมานานก่อน พ.ศ.2460 ที่สำคัญเป็นพื้นที่สีแดงฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ.2519-2525 แกนนำและชาวบ้านทุกเพศทุกวัยในชุมชนบ้านวังลุงหลายคนเข้าไปเป็นแนวร่วมพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ต่อมารัฐบาลใช้การเมืองการทหารปราบปรามคอมมิวนิสต์ขั้นเด็ดขาดในปี พ.ศ.2523-2525 ชุมชนบ้านวังลุงเดิมมี

การรวมกลุ่มกันอยู่แล้วเป็นลักษณะกลุ่มเครือญาติ เมื่อประสบปัญหาอุทกภัยเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2531 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสร้างความเสียหายให้แก่ชุมชนบ้านวังลุงเป็นอย่างมากจึงทำให้ชาวบ้าน ชุมชนบ้านวังลุงตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงรวมตัวกันเป็น “ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุง” โดยมีสมาชิกจาก 2 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 1 บ้านเก้ากอ และหมู่ที่ 6 บ้านวังลุงและมีเครือข่ายรอบเทือกเขาหลวงในการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม การรวมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชนบ้านวังลุงเริ่มจากวัฒนธรรมร่วมกันคิด ซึ่งเป็น ต้นทุนจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยถือว่าเป็นปัจจัยเอื้อที่สำคัญต่อการรวมกลุ่ม เพื่อ ทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนบ้านวังลุงในเวลาต่อมา (สมหมาย ใจอ่อน, สัมภาษณ์, 16 มีนาคม 2547)

2.3.6 การประกอบอาชีพ จากการสัมภาษณ์สมพร คงแก้ว วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2547 ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการทำสวนยาง การเลี้ยงสัตว์ การเก็บของป่า และการแปรรูปผลิตภัณฑ์บางอย่าง เช่น ทุเรียนกวน และการเป็นคนกลางรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร สรุปได้ดังนี้

1) การทำสวนยางพารา ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านวังลุงประกอบ อาชีพการทำสวนยางพาราเฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 70 จากอาชีพทั้งหมดของชุมชนบ้านวังลุง การทำสวนยางพาราต้องใช้เวลาประมาณ 7 ปี จึงจะสามารถให้ผลผลิตได้(กรีตได้) ผลผลิตจะ ได้มากในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ส่วนใหญ่จะขายเป็นแผ่นมากกว่าขายเป็นน้ำยางเพราะได้กำไร มากกว่า ในรอบ 1 ปี สามารถกรีตยางได้ประมาณ 3 เดือน เพราะฤดูกาล “ฝนแปดแดดสี่” นั้นเอง

2) การเลี้ยงสัตว์ สัตว์ที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านวังลุงเลี้ยงกัน คือ วัวเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่ายและสามารถปล่อยให้หาหญ้ากินเองตามทุ่งหญ้ากว้าง(เลี้ยงตามธรรมชาติ) การเลี้ยง ส่วนใหญ่เพื่อเอาไว้สับพันธุ์ขยายพันธุ์และเพื่อจำหน่าย

3) การเก็บของป่า ของป่าที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้มา คือ สะตอป่าและฝั ง สะตอป่าให้ผลผลิตในช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปีส่วนใหญ่พบมากในป่าดิบชื้นและจะมีกลิ่นฉุน กว่าสะตอบ้าน ผลผลิตที่ได้เฉลี่ยประมาณ 10,000 บาทต่อคน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน บ้านวังลุงไม่น้อย สำหรับฝั งมีการเก็บน้ำฝั งในช่วงระหว่างเดือนเมษายน-เดือนพฤษภาคม ส่วนใหญ่จะเป็นฝั งหลวงหรือฝั งใหญ่ ซึ่งอยู่ตามต้นไม้สูงผลผลิตที่ได้ประมาณ 200,000 บาทต่อปี

4) แปรรูปผลิตภัณฑ์(ทุเรียนกวน) ส่วนใหญ่จะมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ทุเรียนกวนในปีที่ราคาทุเรียนตกต่ำ ชาวบ้านจึงนำทุเรียนมาแปรรูปเป็นทุเรียนกวนถือเป็นการเสริม รายได้อีกทางหนึ่ง

5) รับผิดชอบผลิตทางการเกษตร ในช่วงฤดูผลไม้ประมาณเดือนสิงหาคม ถึงเดือนตุลาคม ณ จุดรับซื้อในชุมชนบ้านวังลุงจะคิกคักตลอดทั้งวัน เพราะชาวบ้านที่เกี่ยว ผลผลิตจากสวนของตนจะทยอยหาลงมาขายแม่ค้าที่เข้ามารับซื้อถึงที่ ชาวบ้านชุมชนบ้านวังลุงใช้เวลาหอบผลผลิตลงจากสวนประมาณ 1-4 ชั่วโมง แล้วแต่ระยะทางใกล้ไกลระหว่างสวนบนภูเขา กับจุดรับซื้อแต่ละจุด ถ้าเป็นส่วต่อชาวบ้านจะใช้ไม้คานสอดหามพวงฝักสะตอลงมาทีละเป็นพันๆ ฝัก แต่ถ้าเป็นลูกเนียง มังคุด ได้ถึงคราวละประมาณ 50-80 กิโลกรัม ในช่วงฤดูผลไม้แต่ละปีมีแม่ค้าจากข้างนอกประมาณ 20 คน ที่เข้ามารับซื้อผลผลิตอันอุดมสมบูรณ์ในชุมชนบ้านวังลุง การตีราคาจะดูจากคุณภาพและปริมาณ ประกอบกับราคาที่ตลาดหัวอัฐที่แม่ค้าเหล่านี้จะต้องนำผลไม้ไปส่งอีกต่อหนึ่ง โดยมากจะไม่มีรถบรรทุกหรือจะมีบ้างก็น้อย

2.3.7 ผู้นำในชุมชน จากการสัมภาษณ์เฉลิม กาญจนพิทักษ์ วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2547 สรุปได้ว่าภาวะผู้นำผู้นำในชุมชนบ้านวังลุงหลายคนเข้าไปเป็นแนวร่วม พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและเหตุการณ์รัฐบาลใช้การเมืองการทหารปราบปราม ขันเด็ดขาดระหว่างปี พ.ศ.2519-2525 ชาวบ้านทุกเพศทุกวัยส่วนใหญ่อพยพขึ้นอยู่บนภูเขาพร้อมกับ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ผู้นำในชุมชนบ้านวังลุงมีภาวะความเป็นผู้นำ มีวัฒนธรรม ร่วมกันคิดซึ่งเป็นต้นทุนจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยถือว่าเป็นปัจจัยเอื้อที่สำคัญ ต่อการพัฒนาผู้นำในชุมชน ภาวะผู้นำในชุมชนเน้นการมีส่วนร่วมเป็นผู้นำธรรมชาติต้องการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนร่วมกับคนในชุมชนในทุกๆ เรื่องโดยเคารพวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน

2.4 องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ (Economic Element)

องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ คือ รายได้ รายจ่าย ภาวะหนี้สิน การใช้แรงงาน กิจกรรมธุรกิจชุมชน เป็นต้น จากการวิเคราะห์พื้นที่วิจัยพบว่าคนในชุมชนบ้านวังลุงมีรายได้ ปานกลางซึ่งมีความพอดีระหว่างรายได้กับรายจ่ายที่เกิดขึ้นของแต่ละครัวเรือน บางครัวเรือน มีหนี้สินซึ่งทั้งหนี้สินกลุ่มในชุมชนเอง หนี้สินจากหน่วยงานภาครัฐรวมทั้งหนี้สินนอกระบบ ชุมชนบ้านวังลุงมีอาชีพหลักในการทำเกษตรกรรม ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เป็นส่วนใหญ่และคนบางกลุ่ม มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย ชุมชนบ้านวังลุงมีต้นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือการรวมกลุ่มกิจกรรม ธุรกิจชุมชนเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเองสามารถสรุปได้ดังนี้

2.4.1 สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังลุง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 93/1 หมู่ที่ 1 ตำบล ทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งกลุ่มได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ.2536 ได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2537 และมีการประชุมใหญ่ครั้งแรก เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2537 เริ่มก่อตั้งโดยมีเจ้าหน้าที่ของกลุ่มพัฒนาสวนยางสงเคราะห์ ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์ให้มีการ

ร่วมมือกันทำธุรกิจเพื่อแก้ไขและลดปัญหาการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าในท้องถิ่นหรือพ่อค้าคนกลางและสามารถยกระดับรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางสงเคราะห์ให้จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการก่อสร้างโรงงานยางแผ่นฟุ้งแห้งรมควัน โดยมีนายลอบ แก้วชื่น ได้บริจาคที่ดินจำนวน 2 ไร่ ให้กับสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังลุง จำกัด ลักษณะการดำเนินงานของสหกรณ์ในระยะแรกสหกรณ์ได้รับซื้อน้ำยางสดแล้วนำมาทำเป็นยางแผ่นฟุ้งแห้งรมควัน จำหน่ายที่ตลาดกลางหาดใหญ่มีการส่งเสริมให้ความรู้ในการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมเพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังลุง จำกัด ได้ติดตั้งเครื่องสูบน้ำหรือเปิดดำเนินการทำนบเหมืองฝาย จัดระบบการส่งน้ำระบายน้ำและอำนวยความสะดวกในการใช้น้ำเพื่อประโยชน์แก่การเกษตร จัดนางหรือโรงเรือนการเกษตรเพื่อเก็บรักษาผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ จัดให้มีเงินกู้ยืมเชื่อแก่สมาชิก เป็นต้น สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังลุง จำกัด ได้เจริญรุดหน้ามาเป็นลำดับโดยได้รับการสนับสนุนและได้รับคำแนะนำทางด้านวิชาการจากกองทุนสงเคราะห์สวนยางและกรมส่งเสริมสหกรณ์ นับเป็นตัวอย่างที่ดีของหน่วยงานความร่วมมือระหว่างรัฐกับชุมชน (สันต์ พลเสี. สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2547)

2.4.2 กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านแก็กอ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 159/4 หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2544 โดยได้รับนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านได้มีการบริหารเงินด้วยตนเอง โดยการทำงานของชาวบ้านในหมู่บ้านเองโดยมีผู้ริเริ่มคือ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งประสานงานกับอนุกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอจำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนในหมู่บ้าน เลือกลงคณะกรรมการหมู่บ้านและจัดระบบบริหารโครงการกองทุนหมู่บ้านบ้านแก็กอ ลักษณะการดำเนินงานโดยเริ่มแรกเมื่อมีคณะกรรมการบริการเงินครบเรียบร้อยแล้ว ได้เปิดทำการรับสมัครสมาชิก (ตัวแทนครอบครัว) ปรากฏว่ามีผู้มาสมัครเกินกว่าครึ่ง ต่อมาก็ได้มีการเปิดระดมหุ้นโดยสมาชิกสมัครได้ไม่ต่ำกว่า 10 หุ้น หุ้นละ 10 บาท และได้ทำระเบียบขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการบริหารงาน มีการประชุมของสมาชิกร่วมตั้งสมาชิมาบังคับใช้ในการให้บริการ รัฐบาลมอบเงินจำนวน 1 ล้านบาท เพื่อให้สมาชิกได้กู้ยืมเพื่อการพัฒนาอาชีพ เพื่อการสร้างงาน เพื่อการสร้างและเสริมรายได้ เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนได้รับเงินเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2544 ปัจจุบันมีการดำเนินการให้สมาชิกกู้ยืม เปิดรับฝากสัจจะและรับชำระหนี้จากสมาชิกที่กู้ยืมเป็นรายเดือนโดยให้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี (สุวรรณ รูปโอ และอนุชา พลชนะ. สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2547)

2.4.3 กองทุนหมู่บ้านที่ 6 บ้านวังลุง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 6 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2544 โดยได้รับข้อเสนอแนะจากรัฐบาลและได้รับการส่งเสริมจากกลุ่มคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการ มีการดำเนินงานมาตั้งแต่บัดนั้น โดยอาศัยสำนักสงฆ์บ้านวังลุงเป็นสถานที่ทำการของกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านวังลุง ลักษณะการดำเนินงาน โดยเริ่มแรกเป็นไปได้ด้วยดี ส่วนที่มีปัญหาบางส่วนก็คือ การไม่เข้าใจของประชาชนหรือสมาชิกโดยการรวบรวมและการหมุนเวียนของเงินในกองทุนและการส่งเงินของสมาชิกที่กู้เงินไม่ค่อยได้รับความสะดวก ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านบ้านวังลุงนั้นมีศักยภาพพอสมควรและสามารถที่จะสร้างสถานที่ทำการเป็นของตนเองได้ การส่งเงินของสมาชิกก็ได้รับความสะดวกเพิ่มขึ้น (บันทึก แก้วสุวรรณ. สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2547)

2.4.4 ธนาคารหมู่บ้านบ้านแกกอก ตั้งอยู่ที่ศาลาเฉลิมพระเกียรติบ้านแกกอก หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2546 เนื่องจากชุมชนหมู่ที่ 1 ตั้งอยู่ห่างไกลจากธนาคารของรัฐและระบบการกู้ยืมของธนาคารของรัฐนั้นเป็นระบบที่ยุ่งยาก เงินนอกระบบมีดอกเบี้ยที่แพงและต้องการให้ชุมชนมีการออมเพื่อระดมทุนกู้ยืมหมุนเวียนในการทำการเกษตรโดยคิดดอกเบี้ยที่ถูก ปัจจุบันทางธนาคารหมู่บ้านดำเนินการอยู่คือ รับหุ้นและมีการฝากเงินออมทรัพย์และปล่อยเงินกู้ การเข้าเป็นสมาชิกของธนาคารหมู่บ้านนั้นจะต้องเข้าหุ้นอย่างน้อย 10 หุ้น หุ้นละ 10 บาท และค่าธรรมเนียมแรกเข้า 30 บาท สมาชิกต้องเข้าหุ้นทุกเดือนแต่ต้องไม่เกิน 1,200 บาท และจะออมเท่าไรก็ได้ การปล่อยกู้ ก็เป็นปุ๋ยและเงินสด การกู้เป็นปุ๋ยทางคณะกรรมการการจัดซื้อมาให้เอง โดยคิดค่าธรรมเนียมกระสอบละ 5 บาท และค่อผ่อนชำระเป็นงวดๆ ผ่อนไม่เกิน 6 เดือน และวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท การกู้เป็นเงินสด ผู้ค้าประกันจะใช้หลักทรัพย์ก็ได้หรือจะใช้สมาชิก 2 คนค้ำก็ได้ (สุวรรณ รูปโอ. สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2547)

2.4.5 กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากยางพารา ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 105/1 หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเริ่มแรกไม่ได้ดำเนินการจัดการเป็นกลุ่ม แต่ทำกันเฉพาะในครัวเรือนในช่วงต้นปี พ.ศ.2545 ได้ประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใบบัวและเกล็ดปลานำออกจำหน่ายตามเทศกาลต่างๆ และต่างจังหวัดโดยเฉพาะจังหวัดใกล้เคียง แต่เนื่องจากวัตถุดิบในการผลิตนั้นหายากและราคาแพง จึงได้หันมาประดิษฐ์ดอกไม้จากยางพารา เพราะเห็นว่าเป็นของที่ทำได้ง่ายในท้องถิ่นและต้นทุนการผลิตไม่มากนัก (พิศวงค์ แก้วชื่น และ บุญนำ บุญงาม. สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2547)

2.4.6 กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยกรอบแก้ว เก้ากอพัฒนา ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 88/1 หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดตั้งเมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2542 แนวคิดริเริ่มการจัดตั้ง พบว่ากล้วยซึ่งจัดว่าเป็นพืชหรือผลไม้ที่มีอยู่มากมายในท้องถิ่น(บ้านเก้ากอ) โดยชาวบ้านจะนำกล้วยที่มีอยู่ในท้องถิ่นซื้อขายกันในรูปแบบของกล้วยสด ซึ่งมีกล้วยดิบ(กล้วยที่ยังไม่สุก) และกล้วยสุก แต่เนื่องจากกล้วยมีราคาที่ถูกมากในปัจจุบันเป็นสินค้าที่ล้นตลาด กลุ่มชาวบ้านจึงได้เกิดความคิดแปรรูปกล้วยขึ้นเพื่อแก้ปัญหากล้วยล้นตลาดโดยมีกลุ่มแม่บ้านเป็นผู้ผลิต ซึ่งเป็นการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์และเป็นการช่วยสร้างรายได้ให้กับกลุ่มแม่บ้าน การดำเนินงานในอดีตเริ่มโดยนางพิศวงค์ แก้วชื่น และนางบุญนำ บุญงาม ได้แปรรูปกล้วยเป็นผลิตภัณฑ์กล้วยกรอบแก้ว โดยมีการทดลองวางจำหน่ายในบริเวณร้านค้าใกล้เคียง (พิศวงค์ แก้วชื่น และบุญนำ บุญงาม. สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2547)

2.4.7 กลุ่มตีเหล็ก(มีดกรีดยาง) ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 159/4 หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งขึ้นเนื่องด้วยหมู่บ้านบ้านวังลุงส่วนใหญ่แล้วจะมีพื้นที่ทำสวนยางพาราประมาณร้อยละ 80 และจะซื้อมีดกรีดยางภายนอกเข้ามาใช้เป็นส่วนใหญ่ และมีที่นำเข้ามาใช้นั้นค่อนข้างที่จะมีคุณภาพที่ต่ำทำให้ใช้ได้ไม่นาน ประกอบกับหมู่บ้านบ้านวังลุงนั้นมีเหล็กที่ไม่ใช้แล้วเป็นจำนวนมากสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ผู้ใหญ่เฉลิม กาญจนพิทักษ์เป็นผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มตีเหล็กขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาข้างต้น เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2546 (เฉลิม กาญจนพิทักษ์. สัมภาษณ์, 4 พฤษภาคม 2547)

2.4.8 กลุ่มเพาะเห็ด ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 105/1 หมู่ที่ 6 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแรกเริ่มไม่ได้ดำเนินการเป็นกลุ่มแต่ทำกันเฉพาะในครัวเรือนในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ.2543 แต่ภายหลังมีผู้สนใจมากขึ้นจึงมีการจัดตั้งเป็นกลุ่มเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2544 ช่วงแรกจะซื้อก้อนเชื้อมาจากจังหวัดราชบุรีและจังหวัดนครปฐม ในราคาขวดละ 8 บาท สามารถเพาะเห็ดได้ 40-50 ก้อน แต่ภายหลังก็ดำเนินการจัดทำก้อนเชื้อขึ้นเอง เห็ดที่เพาะเลี้ยงมีเห็ดหูหนู เห็ดนางฟ้าและเห็ดอังการา สาเหตุที่จัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่มเพาะเห็ดนั้นก็เพราะผู้จัดตั้ง (นางสาวสมจินต์ สิงห์พันธ์) ได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนและทำงานอยู่กับฟาร์มเห็ดที่ตำบลโพเสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้ไปอบรมที่จังหวัดราชบุรีและจังหวัดนครปฐม ซึ่งการอบรมนั้นไม่ได้มีหน่วยงานใดส่งไป เมื่อกลับจากการอบรมและมองเห็นว่าราคาเห็ดอยู่ในขั้นดี ทำให้เกิดเป็นแรงจูงใจและกลับมาเริ่มกิจการที่บ้าน(ฟาร์มเห็ดปัจจุบัน) ปัจจุบันมีสมาชิก 12 คน (สมจินต์ สิงห์พันธ์. สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2547)

2.4.9 กลุ่มเกษตรสวน(ชมรมผลไม้) ตั้งอยู่ที่ศาลาเฉลิมพระเกียรติบ้านเก้ากอ หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2541 เนื่องจากเกษตรกรมีผลไม้ตามฤดูกาล เช่น เงาะ ทุเรียน ลองกอง เป็นต้น

เพื่อป้องกันการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง จึงได้จัดตั้งกลุ่มเพื่อรวบรวมผลผลิตเพื่อจะขายได้ราคาสูงขึ้น (อนุชา พลະบุญ. สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2547)

2.4.10 กลุ่มการทำปุ๋ยหมัก ตั้งอยู่ที่ศาลาเฉลิมพระเกียรติบ้านแก๊ก หมู่ที่ 1 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2541 เนื่องจากชาวบ้านในหมู่ที่ 1 บ้านแก๊ก ส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร เช่น การทำสวนยางพารา สวนไม้ผล เป็นต้น เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีมาช้านาน ทำให้สภาพดินเสื่อมคุณภาพ หน้าดินแข็งไม่ร่วนซุยและยังทำให้สารเคมีตกค้าง ต้นทุนในการผลิตสูงเนื่องจากราคาปุ๋ยในท้องตลาดเพิ่มขึ้นทุกปี ช่วงแรกๆ ไม่ได้ผลผลิตเพราะทางกลุ่มขาดความรู้ในการทำปุ๋ยหมักและได้เข้าทำการอบรมการทำปุ๋ยหมักเป็นจำนวนหลายครั้ง มีทั้งการทำปุ๋ยหมักหญ้า ปุ๋ยหมักขี้เลื่อย การทำปุ๋ยน้ำ การทำปุ๋ยหมักด้วยมูลสัตว์ มีการทดลองทำอยู่นานต่อมาได้มีการทำปุ๋ยหมักมูลสัตว์อย่างจริงจังเพราะมูลสัตว์หาได้ในท้องถิ่นและราคาไม่แพง มีสมาชิกเข้าร่วมกับทางกลุ่มไม่มากเพราะยังไม่เชื่อในคุณภาพของปุ๋ยหมักและมองว่าการใช้ปุ๋ยหมักให้ผลผลิตช้าไม่ทันใจ (เทียบ อินทมาศ. สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2547)

2.4.11 ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านวังลุง จากการสัมภาษณ์ ชัยชนะ ทวีเมือง วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ.2547 สรุปได้ว่าชุมชนบ้านวังลุงอยู่ติดกับเทือกเขาหลวงมีสภาพทางธรรมชาติที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีประวัติพัฒนาการที่น่าสนใจเหมาะที่จะจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้เล็งถึงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุงแบ่งเส้นทางศึกษาธรรมชาติออกเป็น 2 ทางเลือกให้กับผู้สนใจที่จะท่องเที่ยวคือ

1) การท่องเที่ยวป่า 3 วัน 2 คืน

วันแรก ออกเดินทางจากสำนักงานชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุงเวลา 09.00 นาฬิกา ผ่านน้ำตกวังลุง ผ่านสวนผลไม้ของชาวบ้าน เรียกว่าสวนสมรม จากสวนสมรมก็จะขึ้นไปยังห้วยหินรางซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อเพื่อขึ้นภูเขาสูงเป็นจุดเตรียมตัวเมื่อปีนเขาจากห้วยหินรางก็จะไปยังเนินรับแขกซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นเข้าสู่ป่าดงดิบ เริ่มจะพบเห็นสัตว์ป่า นก พืช และสัตว์เลื้อยคลาน เช่น ทาก จากเนินรับแขกก็จะผ่านสันคูด จากสันคูดถึงห้วยน้ำผุด ซึ่งเป็นจุดพักสำคัญเพื่อเตรียมตัวรับประทานอาหารเที่ยงและจุดเติมน้ำไว้ดื่มระหว่างเดินทางเพราะจากนี้ไปจะหาน้ำยากมาก จากห้วยน้ำผุดใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ก็จะถึงสันหัวเขาแดง ซึ่งมีความสูงประมาณ 1,000 เมตรเหนือระดับน้ำทะเล ที่นี่เป็นดงเต่าร้างยักษ์ พืชตระกูลปาล์มและมหาสดำ ในวันที่อากาศแจ่มใสสามารถมองเห็นอ่างเก็บน้ำคลองกะทูน อำเภอพิปูนได้ชัดเจน จากสันหัวเขาแดงก็จะถึงเนินปราบเซียน ซึ่งเป็นเส้นทางที่สูงชันและคับแคบที่สุดนักท่องเที่ยวกินไต่ผ่านช่วงนี้ไปได้ก็ถือว่าแกร่งมาก จากเนินปราบเซียนจะต้องเดินไต่เนินเขา

ประมาณ 7 ลูก โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ก็จะถึงสถานที่พักแรมในคืนแรก สถานที่พักแรมในคืนแรกเรียกว่า “ผาเหยียบเมฆ” เพราะเราสามารถมองเห็นก้อนเมฆลอยผ่านอยู่เบื้องล่างและเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกดิน เราสามารถมองเห็นพื้นที่ได้ทั้ง 4 ทิศ คือ ทิศตะวันออกมองเห็นตัวเมืองนครศรีธรรมราชและแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง ทิศเหนือมองเห็นป่ากรุงชิง ทะเลหมอกเขานัน ทิศตะวันตกมองเห็นอ่างเก็บน้ำคลองกะทูน อำเภอพิปูน อำเภอฉวาง และทิศใต้มองเห็นเนินเขาสูงยอดเขาฟามี

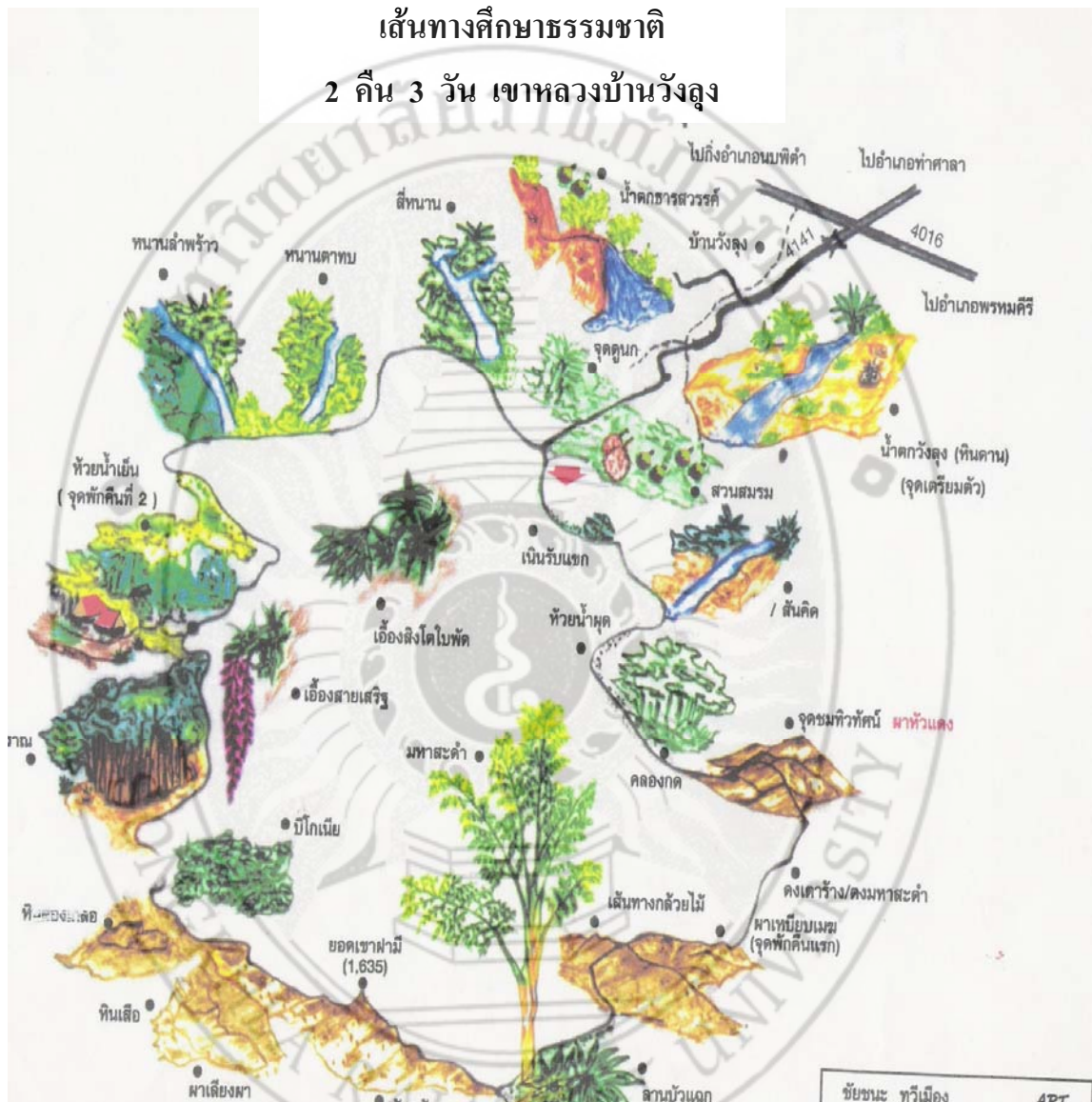
วันที่สอง ออกเดินทางจากผาเหยียบเมฆผ่าน สันศอกเดียว ซึ่งมีบัวแฉกมากมายจากสันศอกเดียวก็จะถึงสันแห่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าเขาหัวโล้นมีดอกเทียนผา และดอกหญ้านานาชนิดเป็นจุดพักผ่อนน้ำและชมวิว หลังจากนั้นเดินทางผ่านสันเขาอีก 11 ลูก สันเขาช่วงนี้ ชาวบ้านเรียกว่า “เขาร้อยเล่ห์หรือเขาลวงโลก” ใช้เวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง ก็จะถึงยอดเขาที่สูงที่สุดบริเวณนี้เรียกว่า “ยอดเขาฟามี” สูง 1,600 เมตร เป็นอันดับสองรองจากยอดเขาหลวงจากจุดยอดเขาฟามีสามารถมองเห็นยอดเขาหลวงซึ่งสูง 1,835 เมตรและสามารถมองเห็นทัศนียภาพทั้ง 4 ทิศ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นักเดินป่าส่วนมากจะรับประทานอาหารเช้าที่นี้ จากยอดเขาฟามีก็จะใช้เส้นทางใหม่เพื่อลงสู่พื้นราบโดยผ่านจุดสำคัญๆ เช่น ผาเลียงผาหินเสือหรือถ้ำเสือ ซึ่งเป็นที่ที่เสือชุมจับเหยื่อ หินสองเกลอซึ่งหินสองก้อนมีขนาดใกล้เคียงกันอยู่ชิดกัน จากจุดนี้สามารถมองเห็นยอดเขาฟามีและทุ่งนาของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จากหินสองเกลอก็จะผ่านป่าโบราณ ต้นไม้ทุกต้นในบริเวณนี้จะปกคลุมด้วยมอสและเฟิร์น จากป่าโบราณก็จะถึงจุดพักแรมคืนที่สองเรียกว่า “ห้วยน้ำเย็น” ห้วยน้ำเย็นเป็นต้นน้ำของลำน้ำ 2 สาย คือ ลำน้ำหรือคลองชุมขลิงซึ่งไหลผ่านบ้านวังลุงและลำน้ำท่าสูงเขตอำเภอพรหมคีรีและอำเภอท่าศาลาตามลำดับ

วันที่สาม เริ่มออกเดินทางจากห้วยน้ำเย็นเวลาประมาณ 10.00 นาฬิกา เดินทางผ่านหอนานลำพร้าว หอนานไม้ไผ่ หอนานตาบ ลีหอนาน(น้ำตก 4 ชั้น) และจุดชมนกสุดท้ายก็จะมาบรรจบกันที่สวนสมรมของชาวบ้านซึ่งเป็นจุดขึ้นเขาวันแรก สิ้นสุดการเดินทาง 3 วัน 2 คืน

2) การท่องเที่ยวป่า 2 วัน 1 คืน

การท่องเที่ยวใช้เส้นทางเดียวกันกับการท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน แต่ใช้ระยะเวลาสั้นลงนักท่องเที่ยวมักจะต้องการไปเที่ยวผาเหยียบเมฆพัก 1 คืน แล้วก็เดินทางกลับในวันรุ่งขึ้น อีกทางหนึ่งคือเริ่มต้นที่น้ำตกวังลุง ผ่านสวนสมรม ผ่านจุดชมนกลีหอนาน ไปพักค้างคืนที่หอนานตาบต่อไปยังหอนานลำพร้าวแล้วเดินทางกลับ

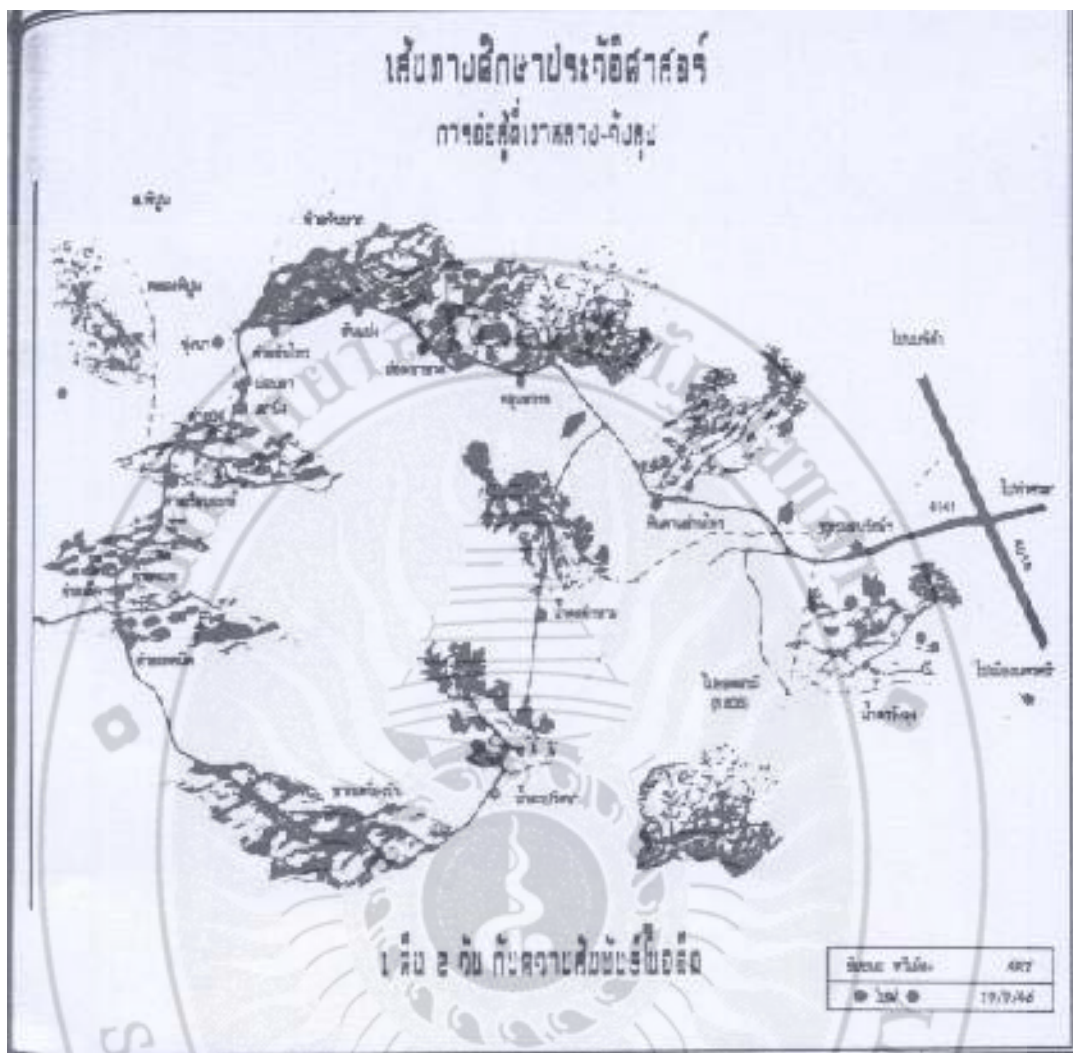
น้ำตกวังลุง(สองรัก) ชาวบ้านเรียกว่า ห้วยหินดาน เป็นน้ำตกที่มี
 ระนาบเดียวกับสวนสมรมของชาวบ้านมีลักษณะเป็นสายน้ำ 2 สายมาบรรจบกัน จึงมีชื่อ
 อีกอย่างหนึ่งว่าน้ำตกสองรักอยู่ใกล้กับที่ทำการชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุง

ภาพที่ 13 ภาพแสดงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
 (ที่มา : ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

นอกจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติมีอีกเส้นทางหนึ่งที่น่าสนใจ คือ เส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์ เส้นทางในการศึกษาประวัติศาสตร์เป็นเส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์การต่อสู้ เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองและแนวคิดเริ่มจาก พ.ศ.2505-2526 เป็นเส้นทางที่นักต่อสู้ซึ่งมาจากชาวบ้านและนักศึกษาใช้เป็นฐานที่มั่นในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและประชาธิปไตย ปัจจุบันจะมีร่องรอยค่ายพักและสถานที่ทำกิจกรรมทางการเมืองและการดำรงชีพในป่าของกลุ่มคนเหล่านั้น ซึ่งหลายคนยังมีชีวิตอยู่ในชุมชนและได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางสายนี้ เส้นทางนี้เริ่มจากชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลู่ผ่านสวนสมรมไปยังหินดานย่านไทร ต่อจากหินดานย่านไทรก็จะไปถึงหลุมขวากซึ่งเป็นด่านแรกของค่ายหลาแฝด เพื่อป้องกันการบุกรุกของเจ้าหน้าที่ปราบปราม ลักษณะของหลุมขวากจะเป็นหลุมสี่เหลี่ยมปากกว้างก้นหลุมแคบมีไม้หลาวแหลมปักที่ก้นหลุมแล้วนำไปไม้มาพรางปากหลุมไว้เรียกอีกอย่างว่า “หลุมพราง” เดินต่อไปก็จะถึงช่องเขาขาดซึ่งเป็นทางเดินเก่าแก่โบราณร่วมร้อยกว่าปี ที่ผ่านมาเป็นเส้นทางใช้ติดต่อกันระหว่างอำเภอฉวางกับอำเภอท่าศาลาในสมัยนั้น ต่อจากนั้นจะถึงสันแบ่งไม้ได้เป็นสันแบ่งเขตการปกครองแต่เป็นสันแบ่งทางเดินของสายน้ำ คือ ฝั่งหนึ่งน้ำไหลไปอำเภอพิบูล อีกฝั่งน้ำไหลมาทางอำเภอพรหมคีรี ค่ายต้นไทรก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2518 มีกำลังพลในค่ายขณะนั้นร้อยคนเศษมีสหายนเปลี่ยน (นายประคอง จงจิต) เป็นผู้นำหน้าที่ทำการผลิต

เส้นทางประวัติศาสตร์จะพบร่องรอยต่างๆ คือ ทุงนา เป็นที่ใช้ปลูกข้าวและพืชผักต่างๆ เพื่อใช้เลี้ยงกองกำลัง ใกล้เคียงกันก็จะมี “บ่อปลา” ขึ้นเนินไปอีกหน่อยจะพบ “เตาหนึ่ง” เป็นที่ซึ่งใช้นึ่งข้าวเปลือกไล่ความชื้นก่อนนำไปสี “ค่าย 04” มีหลุมหลบภัยอุโมงค์ ใช้เป็นค่ายพักกำลังพล ถัดไปไม่กี่ไกลจะเป็นค่าย “เรือบอม” ที่มาของชื่อค่ายเนื่องจากขณะประกอบอาหารเกิดควันไฟขึ้นมองเห็นได้จากระยะไกลทำให้โดนเครื่องบินทิ้งระเบิดขนาด 500 ปอนด์ ลงมาใส่ค่าย “ค่ายหมอ” เป็นที่รักษาพยาบาลและฝึกหัดแพทย์(บริเวณดังกล่าวมีน้ำตกล้อมรอบเป็นที่ค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เลือกใช้บริการการท่องเที่ยวเส้นทางประวัติศาสตร์) “ค่ายเด็ก” เป็นที่พักของเด็กเล็กและคนแก่ “ค่ายเทคนิค” เป็นค่ายที่ผลิต-ซ่อมแซมอาวุธยุทธโปกรณ์ เมื่อออกมาจากค่ายเทคนิคจะเจอซากเครื่องบิน ซึ่งเป็นเครื่องบินของราชนาวีถูกยิงตกจากการต่อสู้ใน พ.ศ.2523 จากซากเครื่องบินเส้นทางจะวนมาบรรจบเส้นทางเดิมที่หินดานย่านไทร แล้วก็กลับชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลู่รวมเวลา 2 วัน 1 คืน (สนิท ทวีเมือง. สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2547)

ภาพที่ 14 ภาพแสดงเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์
(ที่มา : ชัยชนะ ทวีเมือง 2546)

2.4.12 ธุรกิจชุมชนคู่อบสมุนไพร่ ธุรกิจชุมชนคู่อบสมุนไพร่ตั้งอยู่ที่ชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุง หมู่ที่ 6 ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2546 ด้วยวิถีแห่งภูมิปัญญาของชาวบ้าน โดยนำสมุนไพร่ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือที่มีอยู่ในป่า นำมาต้มให้เดือดให้ไอน้ำนำตัวยาและน้ำมันหอมระเหยมาอบตัวของผู้ที่เข้ารับการอบ ชาวบ้านได้ช่วยกันสร้างเตาอบและสร้างคู่อบสมุนไพร่ 2 ห้อง คือ ผู้มารับบริการชายและหญิงแต่ละห้องสามารถนั่งได้ 8 คน ค่าบริการครั้งละ 20 บาทต่อคน เงินที่ได้จะนำเข้าชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุง เพื่อที่จะนำเงินไปพัฒนาชมรม ธุรกิจชุมชนคู่อบสมุนไพร่ทำให้สมาชิกในชมรมและชาวบ้านในหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น การอบสมุนไพร่ให้ผลดีต่อร่างกายคือ ระบบไหลเวียนเลือด ระบบหายใจ การออกฤทธิ์ของตัวยา ระบบที่สัมผัสกับตัวยาโดยตรงคือ ผิวหนังและระบบหายใจ นอกจากนี้ยังมีข้อห้ามหรือ

ข้อปฏิบัติในการอบสมุนไพร ผู้ที่ไม่ควรอบสมุนไพรได้แก่ ผู้ที่เป็นโรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคลมชัก(ลมบ้าหมู) โรคไต ตกเลือด หรือเสียเลือดมาก่อน เสียเหงื่อมากเช่น ท้องเสีย ออกกำลังกายมาก สตรีมีครรภ์และผู้ที่มีไข้สูง เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พูดถึงข้อควรปฏิบัติในการอบสมุนไพร ดังนี้

- 1) ควรตรวจวัดความดันโลหิตและชั่งน้ำหนัก ก่อนและหลังการอบสมุนไพร
- 2) นั่งในห้องอบในท่าผ่อนคลายไม่เกร็งตัว
- 3) ให้อุณหภูมิในร่างกายอย่างสม่ำเสมอ
- 4) ใช้เวลาอบแต่ละครั้งไม่เกิน 10-15 นาที ออกมาพัก 15 นาที แล้วเข้าอบใหม่ 15 นาที ไม่ควรเกิน 3 รอบ ควรเว้นช่วงการอบห่างกันไม่น้อยกว่า 5-7 วัน
- 5) หลังการอบสมุนไพรเสร็จแล้ว ควรซับตัวให้แห้งและนั่งในที่อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ควรนั่งผิงลม เวลาผ่านไปประมาณ 20-30 นาที จึงอาบน้ำชำระร่างกายตามปกติ
- 6) หลังการอบสมุนไพร หากมีการอ่อนเพลียควรดื่มน้ำอุ่นหรือน้ำส้มคั้นหรือน้ำมะนาวไม่เกิน 1 แก้ว ห้ามดื่มน้ำเย็นทันที (ชัยชนะ ทวีเมือง, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2547)

2.4.13 กลุ่มเยาวชนบ้านวังลุง กลุ่มเยาวชนบ้านวังลุงเป็นส่วนหนึ่งของชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุง เยาวชนมีการรวมตัวกันเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมหลักคือ เข้าค่ายอบรมและมีกิจกรรมเสริมเพื่อให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม ซึ่งที่ผ่านมาชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านวังลุงได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว ได้ใช้เงินรางวัลซื้อวัวให้เยาวชนเลี้ยงซึ่งตอนนี้มี 12 ตัวด้วยกัน ทางกลุ่มได้คัดเยาวชนมาเลี้ยงวัวขุนของกลุ่ม ซึ่งมีกฎมีคุณสมบัติในการคัดเยาวชนดังนี้

- 1) เยาวชนที่เลี้ยงต้องมีอายุตั้งแต่ 15 ปีถึง 25 ปี ซึ่งถือว่ามีความรับผิดชอบสามารถดูแลวัวที่ทางกรรมการได้มอบหมายได้
- 2) เยาวชนจะต้องไม่มั่วสุมกับยาเสพติดโดยเด็ดขาด
- 3) ต้องมีจิตใจรักสัตว์ รักในการเลี้ยงสัตว์และต้องมีแปลงหญ้าเป็นของตัวเอง
- 4) เมื่อเลี้ยงวัวไปแล้ว กรรมการมาทราบภายหลังว่าเยาวชนคิดยาเสพติด กรรมการหมู่บ้านจะนำไปเข้าสถานบำบัดและคัดออกจากกลุ่มเยาวชน
- 5) การแบ่งสรรปันส่วนเยาวชนผู้เลี้ยงจะได้กำไรร้อยละ 75 ส่วนร้อยละ 25 เข้ากองทุนสานต่อโครงการเพื่อสร้างคน สร้างงาน สร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็งของชุมชน (พันทิวา อินทสา, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2547)